

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพดีตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสมของเกษตรกรในอำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาได้จากการใช้แบบสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยออกไปสัมภาษณ์ข้อมูล เกษตรกรผู้ร่วมโครงการที่ได้นัดหมายด้วยตนเอง ใช้วิธีการเลือกประชากรที่เป็นเกษตรกรผู้ผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพดีตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสมในอำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 150 ราย ตอบแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลด้านสภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ผลิตข้าวหอมมะลิ

คุณภาพดีตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสม

ตอนที่ 2 ข้อมูลด้านความรู้พื้นฐานและแหล่งความรู้พื้นฐานของเกษตรกรเกี่ยวกับการ

ผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพดีตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสม

ตอนที่ 3 ข้อมูลด้านสภาพการผลิตข้าวหอมมะลิ

ตอนที่ 4 ข้อมูลด้านปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับของเกษตรกรในการผลิตข้าวหอมมะลิ

คุณภาพดีตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสม

ตอนที่ 5 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะ ของเกษตรกรผู้ผลิตข้าวหอมมะลิ

คุณภาพดีตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสม

ตอนที่ 1 สภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพดีตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสมในอำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม

1.1 สภาพทางด้านสังคมของเกษตรกร การวิเคราะห์ข้อมูลสภาพทางสังคมของเกษตรกร โดยแสดงด้วย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุดค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานดังตารางที่ 4.1 - 4.3

ตารางที่ 4.1 สภาพทางสังคมของเกษตรกรผู้ผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพดี ตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสม

N = 150

ประเด็น	จำนวน	ร้อยละ	Min	Max	μ	S.D
เพศ						
หญิง	62	41.3				
ชาย	88	58.7				
อายุ (ปี)						
			31	82	54.58	8.787
น้อยกว่า 41	6	4.0				
41-50	48	32.0				
51-60	58	38.7				
61-70	33	22.0				
มากกว่า 70	5	3.3				
สถานภาพสมรส						
สมรส	129	86.0				
หย่า-หม้าย	21	14.0				
ระดับการศึกษา						
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	97	64.7				
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	16	10.7				
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 7	1	0.7				
ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	11	7.3				
ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย	19	12.7				
จบปริญญาตรี	4	2.6				

1.1.1 **เพศ** พบว่า เกษตรกร เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง คือ ร้อยละ 58.7 เป็นเพศชาย และร้อยละ 41.3 เป็นเพศหญิง

1.1.2 **อายุ** พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 38.7 มีอายุระหว่าง 51-60 ปี รองลงมา คือร้อยละ 32.0 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี ร้อยละ 22.0 มีอายุระหว่าง 61-70 ปี ร้อยละ 4.0 ที่มีอายุน้อยกว่า 41 ปี และ

ร้อยละ 3.3 มีอายุมากกว่า 70 ปี โดยมีอายุมากที่สุด คือ 82 ปี อายุน้อยที่สุด คือ 31 ปี และมีอายุเฉลี่ย 54.58 ปี

1.1.3 สถานภาพสมรส เกษตรกรร้อยละ 86.0 สมรส และร้อยละ 14.0 เป็นหม้าย-หย่า

1.1.4 ระดับการศึกษา พบว่า เกษตรกรร้อยละ 64.7 เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 รองลงมาร้อยละ 12.7 เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 10.7 เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 7.3 เรียนจบมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 2.6 จบปริญญาตรี และร้อยละ 0.7 เกษตรกรเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 7

ตารางที่ 4.2 สมาชิกในครัวเรือน

N = 150						
ประเด็น	จำนวน	ร้อยละ	Min	Max	μ	S.D
สมาชิกในครัวเรือนทั้งหมด			1	8	4.66	1.370
2 คน หรือน้อยกว่า	8	5.3				
3-4 คน	61	40.7				
5-6 คน	52	48.0				
มากกว่า 6 คน	39	26.0				
หญิง (N=148)			1	4	2.19	.839
1 คน	222	14.8				
2 คน	85	57.4				
3 คน	28	19.0				
4 คนขึ้นไป	13	8.8				
ชาย (N=148)			1	5	2.15	1.029
1 คน	23	15.0				
2 คน	58	40.0				
3 คน	43	29.0				
4 คนขึ้นไป	24	16.0				

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

N = 150

ประเด็น	จำนวน	ร้อยละ	Min	Max	μ	S.D
การเป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันเกษตรกร						
เป็น (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	150	100.0				
เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรผู้ร่วม โครงการ	150	100.0				
เป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	11	7.3				
เป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตร	50	33.3				
เป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้า ธกส.	117	78.0				
เป็นสมาชิกกลุ่มกองทุนฟื้นฟูและ พัฒนาการเกษตร	24	16.0				

1.1.5 สมาชิกในครัวเรือนทั้งหมด พบว่า ร้อยละ 48.0 มีสมาชิกในครัวเรือน จำนวน 5-6 คน รองลงมาร้อยละ 40.7 มีจำนวน 3-4 คน ร้อยละ 26.0 มีสมาชิกในครัวเรือนมากกว่า 6 คนและ ร้อยละ 5.3 มีจำนวน 2 คนลงมา โดยจำนวนสมาชิกในครัวเรือนมากที่สุดคือ 8 คน น้อยที่สุด 1 คนและมีค่าเฉลี่ยจำนวน 4.66 คนต่อครัวเรือน

1.1.6 สมาชิกในครัวเรือนที่เป็นเพศหญิง พบว่า ร้อยละ 57.4 มีสมาชิกจำนวน 2 คน รองลงมาร้อยละ 19.0 มีจำนวน 3 คน ร้อยละ 14.8 เป็นสมาชิกหญิง 1 คน ของครัวเรือน และร้อยละ 8.8 มีสมาชิกหญิงในครัวเรือนมากกว่า 3 คนขึ้นไป โดยมีผู้หญิงมากที่สุดในครัวเรือน คือ 4 คน น้อยที่สุดคือ 1 คนและเฉลี่ยจำนวน 2.19 คน

1.1.7 สมาชิกในครัวเรือนที่เป็นเพศชาย พบว่า ร้อยละ 40.0 มีสมาชิกจำนวน 2 คน รองลงมาร้อยละ 29.0 มีจำนวน 3 คน ร้อยละ 16.0 คือ 4 คนขึ้นไปในครัวเรือน และร้อยละ 15.0 มีสมาชิกเพียง 1 คนที่เป็นชายในครัวเรือน โดยมีจำนวนผู้ชายมากที่สุดในครัวเรือน คือ 5 คน น้อยที่สุดคือ 1 คน และเฉลี่ย 2.4 คน

1.1.8 การเป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันเกษตรกร พบว่าเกษตรกรทั้งหมด เป็นสมาชิกกลุ่ม โดยเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรผู้ร่วมโครงการฯ ทุกราย รองลงมาร้อยละ 78.0 เป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้า

ช.ก.ส. ร้อยละ 33.3 เป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตร ร้อยละ 16.0 เป็นสมาชิกกลุ่มกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาการเกษตร และร้อยละ 7.3 เป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3 การฝึกอบรมและการรับรู้ข่าวสารของเกษตรกร

N = 150

ประเด็น	จำนวน	ร้อยละ
การฝึกอบรมเกี่ยวกับการผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพดีตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสม		
เคยฝึกอบรม(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	150	100.0
การเก็บตัวอย่างดิน	147	98.0
การปรับปรุงบำรุงดิน	134	89.3
การใช้พันธุ์ดี	144	96.0
การใช้ปุ๋ย	144	96.0
ระบบนิเวศในนาข้าว	73	48.7
การป้องกันกำจัดศัตรูพืช	122	81.3
การตัดพันธุ์ปน	87	58.0
การเก็บเกี่ยว	138	92.0
วิทยาการหลังการเก็บเกี่ยว	77	51.3
การรับรู้ข่าวสารการเกษตร(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
คู่มือทัศน์	142	94.7
ฟังวิทยุ	105	70.0
หนังสือพิมพ์ สิ่งพิมพ์อื่นๆ	70	46.7
สื่ออิเล็กทรอนิกส์	2	1.3
เจ้าหน้าที่ส่งเสริมฯ	148	98.7
หน่วยงานเอกชน	62	41.3
สถาบันการศึกษา	21	14.0

1.1.9 การฝึกอบรมเกี่ยวกับการผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพดีตามระบบเกษตรที่ดีที่

เหมาะสม พบว่า เกษตรกรทั้งหมดเคยเข้ารับการฝึกอบรม โดยร้อยละ 98.0 ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับเรื่องการเก็บตัวอย่างดิน รองลงมาร้อยละ 96.0 เท่ากัน เกี่ยวกับเรื่องการใช้พันธุ์ดีและการใช้ปุ๋ย ร้อยละ 92.0 เรื่องการเก็บเกี่ยว ร้อยละ 89.0 เกี่ยวกับการปรับปรุงบำรุงดิน ร้อยละ 81.3 เรื่องการป้องกันกำจัดศัตรูพืช ร้อยละ 58.0 เรื่องการตัดพันธุ์ปน ร้อยละ 51.3 เกี่ยวกับเรื่องวิทยาการหลังการเก็บเกี่ยว และร้อยละ 48.7 ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับเรื่องระบบนิเวศในนาข้าว ตามลำดับ

1.1.10 การรับรู้ข่าวสารการเกษตร พบว่า ร้อยละ 98.7 ได้รับข่าวสารจากเจ้าหน้าที่

ส่งเสริมการเกษตร รองลงมา ร้อยละ 94.7 จากโทรทัศน์ ร้อยละ 70.0 ฟังจากวิทยุ ร้อยละ 46.7 อ่านจากหนังสือพิมพ์ หรือสิ่งพิมพ์อื่นๆ ร้อยละ 41.3 รับจากหน่วยงานเอกชน ร้อยละ 14.0 จากสถาบันการศึกษา และร้อยละ 1.3 ได้รับรู้ข่าวสารการเกษตรจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ตามลำดับ

1.2 สภาพทางด้านเศรษฐกิจของเกษตรกร การวิเคราะห์สภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกร โดยแสดงด้วย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุดค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูล ดังตาราง ที่ 4.4 - 4.10

ตารางที่ 4.4 เกี่ยวกับอาชีพ

N = 150

ประเด็น	จำนวน	ร้อยละ
อาชีพหลัก		
ทำการเกษตร	150	100.0
อาชีพรอง(N = 142)		
ค้าขาย	24	16.9
รับจ้าง	113	79.6
ส.อบต.	2	1.4
ผู้ใหญ่บ้าน	1	0.7
ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	2	1.4

1.2.1 **เกี่ยวกับอาชีพ** จากตารางที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์ แสดงให้เห็นถึงการประกอบอาชีพของเกษตรกร ดังนี้

1) **อาชีพหลัก** พบว่า เกษตรกรทั้งหมดทำการเกษตร

2) อาชีพพรอง พบว่า เกษตรกรร้อยละ 79.6 รับจ้าง รองลงมาร้อยละ 16.9 ค้าขาย ร้อยละ 1.4 เท่ากันเป็น ส.อบต.และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และร้อยละ 0.7 เป็นผู้ใหญ่บ้าน ตารางที่ 4.5 ลักษณะการครอบครองที่ดิน

N = 150

ประเด็น	จำนวน	ร้อยละ
การครอบครองที่ดิน		
เป็นของตนเองทั้งหมด	142	94.7
เป็นของตนเองและเช่าบางส่วน	8	5.3

1.2.2 ลักษณะการครอบครองที่ดิน พบว่า เกษตรกรร้อยละ 94.7 มีที่ดินเป็นของตนเองทั้งหมด และร้อยละ 5.3 มีที่ดินเป็นของตนเองและเช่าบางส่วน ตารางที่ 4.6 พื้นที่ทำนา

N = 150

ประเด็น	จำนวน	ร้อยละ	Min	Max	μ	S.D
พื้นที่ทำนาทั้งหมด						
10 ไร่หรือน้อยกว่า	44	29.4	4	50	17.11	8.758
11-20 ไร่	72	48.0				
21-30 ไร่	20	13.3				
31 ไร่ขึ้นไป	14	9.3				
พื้นที่ปลูกข้าวเหนียว(N=149)						
5 ไร่หรือน้อยกว่า	56	38.0	2	26	8.71	5.242
6-10 ไร่	59	39.3				
11-15 ไร่	20	13.4				
16 ไร่ขึ้นไป	14	9.3				
พื้นที่ปลูกข้าวหอมมะลิ						
5 ไร่หรือน้อยกว่า	49	32.7	2	30	8.55	4.379
6-10 ไร่	77	51.2				
11-15 ไร่	12	8.1				
16 ไร่ขึ้นไป	12	8.0				

1.2.3 **พื้นที่ทำนา** จากตารางที่ 4.6 ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นถึงสภาพพื้นที่ทำนาของเกษตรกร ดังนี้

1) **พื้นที่ทำนาทั้งหมด** พบว่า ร้อยละ 48.0 มีพื้นที่ทำนาอยู่ระหว่าง 11-20 ไร่ รองลงมาร้อยละ 29.4 มีพื้นที่ไม่เกิน 10 ไร่ ร้อยละ 13.3 พื้นที่อยู่ระหว่าง 21-30 ไร่ และร้อยละ 9.3 มีพื้นที่ 31 ไร่ขึ้นไป โดยมีพื้นที่ทำนามากที่สุด 50 ไร่ น้อยที่สุด 4 ไร่ และเฉลี่ย 17.11 ไร่ต่อครัวเรือน

2) **พื้นที่ปลูกข้าวเหนียว** พบว่า ร้อยละ 39.3 มีพื้นที่ปลูกข้าวเหนียวอยู่ระหว่าง 6-10 ไร่ รองลงมาร้อยละ 38.0 มีพื้นที่ไม่เกิน 5 ไร่ ร้อยละ 13.4 มีพื้นที่อยู่ระหว่าง 11-15 ไร่ และร้อยละ 9.3 มีพื้นที่ 16 ไร่ขึ้นไป โดยเกษตรกรที่มีพื้นที่ปลูกข้าวเหนียวมากที่สุดคือ 26 ไร่ น้อยที่สุด 2 ไร่ และเฉลี่ย 8.71 ไร่ต่อครัวเรือน

3) **พื้นที่ปลูกข้าวหอมมะลิ** พบว่า ร้อยละ 51.2 มีพื้นที่ปลูกข้าวเจ้าอยู่ระหว่าง 6-10 ไร่ รองลงมาร้อยละ 32.7 มีพื้นที่ไม่เกิน 5 ไร่ ร้อยละ 8.1 มีพื้นที่อยู่ระหว่าง 11-15 ไร่ และร้อยละ 8.0 มีพื้นที่ 16 ไร่ขึ้นไป โดยปลูกมากที่สุดคือ 30 ไร่ น้อยที่สุด 2 ไร่ และเฉลี่ย 8.55 ไร่ต่อครัวเรือน

ตารางที่ 4.7 สภาพการเลี้ยงสัตว์

N = 150

ประเด็น	จำนวน	ร้อยละ	Min	Max	μ	S.D
โค(N=94)			1	27	6.03	6.148
1-5 ตัว	77	82.0				
6-10 ตัว	5	5.3				
11 ตัวขึ้นไป	12	12.7				
กระบือ(N=4)			2	3	2.75	0.450
2 ตัว	1	25.0				
3 ตัว	3	75.0				
สุกร(N=13)			1	30	7.92	3.816
5 ตัวหรือน้อยกว่า	8	61.6				
6-10 ตัว	1	7.7				
11 ตัวขึ้นไป	4	30.7				

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

N = 150

ประเด็น	จำนวน	ร้อยละ	Min	Max	μ	S.D
เปิด(N=24)			2	30	11.66	5.642
5 ตัวหรือน้อยกว่า	7	29.0				
6-10 ตัว	10	42.0				
11 ตัวขึ้นไป	7	29.0				
ใกล้(N=133)			4	60	21.36	14.247
15 ตัวหรือน้อยกว่า	54	40.6				
16-30 ตัว	63	47.3				
31 ตัวขึ้นไป	16	12.1				

1.2.4 **สภาพการเลี้ยงสัตว์** จากตารางที่ 4.7 ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นถึงสภาพการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร ดังนี้

1) **โค** พบว่า มีจำนวน 94 ครัวเรือนที่มีการเลี้ยงโค ร้อยละ 82.0 มีจำนวนไม่เกิน 5 ตัว รองลงมา ร้อยละ 12.7 มีจำนวน 11 ตัวขึ้นไป และร้อยละ 5.3 มีจำนวนอยู่ระหว่าง 6-10 ตัว โดยเลี้ยงโคมากที่สุดจำนวน 27 ตัว น้อยที่สุดคือ 1 ตัว และเฉลี่ย 6.03 ตัวต่อครัวเรือน

2) **กระบือ** พบว่า มีเกษตรกรเพียง 4 ครัวเรือนที่มีการเลี้ยงกระบือ คือเลี้ยงกระบือจำนวน 3 ตัว 3 ครัวเรือน และเลี้ยงกระบือจำนวน 2 ตัว 1 ครัวเรือน โดยคิดเป็นร้อยละ 75.0 และร้อยละ 25.0 ของเกษตรกรผู้เลี้ยงกระบือ และเฉลี่ย 2.75 ตัวต่อครัวเรือน

3) **สุกร** พบว่า มีเกษตรกร 13 ครัวเรือนที่มีการเลี้ยงสุกร ร้อยละ 61.1 มีจำนวน 5 ตัวลงมา ร้อยละ 30.7 มีจำนวน 11 ตัวขึ้นไป และร้อยละ 7.7 มีจำนวนอยู่ระหว่าง 6-10 ตัว โดยครัวเรือนที่เลี้ยงสุกรมากที่สุด คือ 30 ตัว น้อยที่สุด คือ 1 ตัว และ เฉลี่ย 7.92 ตัวต่อครัวเรือน

4) **เป็ด** พบว่า มีเกษตรกร 24 ครัวเรือนที่เลี้ยงเป็ด ร้อยละ 42.0 มีจำนวนระหว่าง 6-10 ตัว รองลงมา ร้อยละ 29.0 เท่ากันมีจำนวน 5 ตัวลงมา และ 11 ตัวขึ้นไป โดยเลี้ยงมากที่สุดคือ 30 ตัว น้อยสุด 2 ตัวและ เฉลี่ย 11.66 ตัวต่อครัวเรือน

5) ไม้ พบว่า มีเกษตรกร 113 คันรถที่มีการเลี้ยงไก่ ร้อยละ 47.3 มีจำนวนอยู่ระหว่าง 16-30 ตัว รองลงมาร้อยละ 40.6 มีจำนวน 15 ตัวลงมา และร้อยละ 12.1 มีจำนวน 31 ตัวขึ้นไป โดยมีจำนวนไก่ที่เลี้ยงมากที่สุด คือ 60 ตัว น้อยที่สุด คือ 4 ตัว และเฉลี่ย 21.36 ตัวต่อครัวเรือน ตารางที่ 4.8 เครื่องมือ/เครื่องจักรทางการเกษตร

N = 150

ประเด็น	จำนวน	ร้อยละ
เครื่องมือ/เครื่องจักรทางการเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
รถแทรกเตอร์ฟาร์ม	10	6.7
รถไถเดินตาม	97	64.7
เครื่องสูบน้ำ	50	33.3
เครื่องพ่นยา	48	32.0
รถเกี่ยวนา	1	0.7
รถนวดข้าว	3	2.0
รถบรรทุก 6 ล้อ	8	5.3
รถบรรทุก 4 ล้อ	41	27.3
รถมอเตอร์ไซด์	145	96.7

1.2.5 เครื่องมือ/เครื่องจักรทางการเกษตร จากตารางที่ 4.8 ผลการวิเคราะห์ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 96.7 มีรถมอเตอร์ไซด์เป็นยานพาหนะใช้ในการเกษตร รองลงมา ร้อยละ 64.7 มีรถไถเดินตาม ร้อยละ 33.3 มีเครื่องสูบน้ำ ร้อยละ 32.0 มีเครื่องพ่นยา ร้อยละ 27.3 มีรถบรรทุก 4 ล้อ ร้อยละ 6.7 มีรถแทรกเตอร์ฟาร์ม ร้อยละ 5.3 มีรถบรรทุก 6 ล้อ ร้อยละ 2.0 มีรถนวดข้าว และ ร้อยละ 0.7 มีรถเกี่ยวนา

ตารางที่ 4.9 แหล่งเงินทุน

N = 150

ประเด็น	จำนวน	ร้อยละ
แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการเกษตร(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ใช้ทุนตนเอง	150	100.0
จากญาติ-พี่น้อง	25	16.7
ธกส.	84	56.0
กู้จากสหกรณ์	38	25.3
กู้จากกองทุนหมู่บ้าน	113	75.3
กู้จากนายทุน	3	2.0

1.2.6 แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการเกษตร จากตารางที่ 4.9 แสดงให้เห็นถึงแหล่งเงินทุนที่ใช้ในการเกษตร พบว่าเกษตรกรทั้งหมดใช้เงินทุนตนเองในการผลิตข้าว ส่วนแหล่งเงินทุนต่างๆ ที่เกษตรกรกู้ยืมเงินมาลงทุน พบว่า ร้อยละ 75.3 กู้จากกองทุนหมู่บ้าน รองลงมาร้อยละ 56.0 กู้จาก ธกส. ร้อยละ 25.3 กู้จากสหกรณ์การเกษตร ร้อยละ 16.7 จากญาติ พี่น้อง และร้อยละ 2.0 กู้จากนายทุน

ตารางที่ 4.10 แสดงรายได้

N = 150

ประเด็น	จำนวน	ร้อยละ	Min	Max	μ	S.D
รายได้ต่อครัวเรือนทั้งหมด(บาท)						
100,000 หรือน้อยกว่า	66	44.0				
100,001-200,000	72	48.0				
200,001 ขึ้นไป	12	8.0				
รายได้จากการทำการเกษตรทั้งหมด(บาท)						
50,000 หรือน้อยกว่า	61	40.7	10,000	236,000	73,533.50	48,360.59
50,001-100,000	57	38.0				
100,001 ขึ้นไป	32	21.3				
รายได้จากการขายผลผลิตข้าว(บาท)						
			5,000	180,000	31,997.0	23,252.39

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

N = 150

ประเด็น	จำนวน	ร้อยละ	Min	Max	μ	S.D
20,000 หรือน้อยกว่า	51	34.0				
20,001-40,000	67	44.7				
40,001 ขึ้นไป	32	21.3				
รายได้จากการขายผลผลิตจากพืชอื่น(พืชไร่,พืชผัก,ไม้ผล/ไม้ยืนต้น)(บาท)(N=105)			500	100,000	33176.19	24,686.72
20,000 หรือน้อยกว่า	50	47.6				
20,001-40,000	26	24.7				
40,001 ขึ้นไป	29	27.7				
รายได้จากการขายผลผลิตสัตว์(บาท) (N=74)			2,000	120,000	47,027.02	34,027.02
30,000 หรือน้อยกว่า	47	63.5				
300,001-60,000	10	13.5				
60,001 ขึ้นไป	17	23.0				
รายได้จากการขายผลผลิตประมง(บาท) (N=2)			1,000	6,000	3,500.0	1,150.81
1,000	1	50.0				
6,000	1	50.0				
รายได้นอกภาคการเกษตรทั้งหมด(บาท) (N=138)			2,000	396,000	47,654.67	53,863.01
50,000 หรือน้อยกว่า	84	60.8				
50,001-100,000	39	28.3				
100,001 ขึ้นไป	15	10.9				
รายได้จากการรับจ้าง(บาท) (N=121)			2,000	150,000	38,163.6	30,406.27
30,000 หรือน้อยกว่า	66	54.5				
30,001-60,000	41	34.0				
60,001 ขึ้นไป	14	11.5				
รายได้จากการค้าขาย(บาท) (N=25)			20,000	100,000	44,800.0	19,173.06
20,000 หรือน้อยกว่า	4	16.0				

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

ประเด็น	จำนวน	ร้อยละ	Min	Max	μ	S.D
20,001-40,000	11	44.0				
40,001 ขึ้นไป	10	40.0				
รายได้จากเงินเดือนประจำ (บาท) (N=59)			6,000	96,000	14,142.37	15,265.23
15,000 หรือน้อยกว่า	51	86.4				
15,001-30,000	1	1.7				
30,001 ขึ้นไป	7	11.9				

1.2.7 **รายได้** จากตารางที่ 4.10 ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นถึงรายได้ของเกษตรกร ดังนี้

1) **รายได้ต่อครัวเรือนทั้งหมด** พบว่า ร้อยละ 48.0 ของเกษตรกรมีรายได้อยู่ระหว่าง 100,001-200,000 บาท รองลงมาร้อยละ 44.0 มีรายได้ไม่เกิน 100,000 บาท และร้อยละ 8.0 มีรายได้ตั้งแต่ 200,001 บาทขึ้นไป โดยเกษตรกรมีรายได้สูงสุด 716,000 บาท ต่ำสุด 30,000 บาท และเฉลี่ย 125,102.83 บาท

2) **รายได้จากการทำการเกษตรทั้งหมด** พบว่า ร้อยละ 40.7 มีรายได้ไม่เกิน 50,000 บาท รองลงมาร้อยละ 38.0 มีรายได้อยู่ระหว่าง 50,001-100,000 บาท และร้อยละ 21.3 มีรายได้ตั้งแต่ 100,001 บาทขึ้นไป โดยเกษตรกรมีรายได้สูงสุด 236,000 บาท ต่ำสุด 10,000 บาท และเฉลี่ย 73,533.50 บาทต่อครัวเรือน

3) **รายได้จากการขายผลผลิตข้าว** พบว่า มีเกษตรกรร้อยละ 44.7 มีรายได้อยู่ระหว่าง 20,001-40,000 บาท บาท รองลงมาร้อยละ 34.0 มีรายได้ไม่เกิน 20,000 บาท และร้อยละ 21.3 มีรายได้ตั้งแต่ 40,001 บาทขึ้นไป โดยเกษตรกรมีรายได้จากการขายผลผลิตข้าวสูงสุด 180,000 บาท ต่ำสุด 5,000 บาท และเฉลี่ย 31,997.0 บาทต่อครัวเรือน

4) **รายได้จากการขายผลผลิตจากพืชอื่น(พืชไร่, พืชผัก ไม้ผล/ไม้ยืนต้น)** พบว่า มีเกษตรกรจำนวน 105 ครัวเรือน มีรายได้จากการขายผลผลิตจากพืชอื่น คือร้อยละ 47.6 มีรายได้ไม่เกิน 20,000 บาท รองลงมาร้อยละ 27.7 มีรายได้ตั้งแต่ 40,001 บาทขึ้นไป และ ร้อยละ 24.7 มีรายได้อยู่

ระหว่าง 20,001-40,000 บาท โดยเกษตรกรมีรายได้จากการขายผลผลิตจากพืชอื่นสูงสุด 100,000 บาท
ต่ำสุดคือ 500 บาท และเฉลี่ย 33,176.19 บาทต่อครัวเรือน

5) *รายได้จากการขายผลผลิตสัตว์* พบว่า มีเกษตรกรจำนวน 74 ครัวเรือนมีรายได้จากการขายผลผลิตสัตว์ คือ ร้อยละ 63.5 มีรายได้ไม่เกิน 30,000 บาท รองลงมา ร้อยละ 23.0 มีรายได้ตั้งแต่ 60,001 บาทขึ้นไป และร้อยละ 13.5 มีรายได้อยู่ระหว่าง 30,001-60,000 บาท โดยเกษตรกรมีรายได้จากการขายผลผลิตสัตว์สูงสุดถึง 120,000 บาท ต่ำสุดคือ 2,000 บาท และ เฉลี่ย 47,027.02 บาทต่อครัวเรือน

6) *รายได้จากการขายผลผลิตประมง* พบว่า มีเพียง 2 ครัวเรือนที่มีรายได้จากการขายผลผลิตประมง คือ 6,000 บาท และ 1,000 บาทต่อครัวเรือน เฉลี่ย 3,500 บาทต่อครัวเรือน

7) *รายได้นอกภาคการเกษตรทั้งหมด* พบว่า มีเกษตรกรจำนวน 138 ครัวเรือนมีรายได้นอกภาคการเกษตร คือ ร้อยละ 60.8 มีรายได้ไม่เกิน 50,000 บาท รองลงมา ร้อยละ 28.3 มีรายได้อยู่ระหว่าง 50,001- 100,000 บาท และร้อยละ 10.9 มีรายได้ตั้งแต่ 100,001 บาทขึ้นไป โดยมีรายได้สูงสุด 396,000 บาท ต่ำสุด 2,000 บาท และเฉลี่ย 47,654.67 บาทต่อครัวเรือน

8) *รายได้จากการรับจ้าง* พบว่า มีเกษตรกรจำนวน 121 ครัวเรือน มีรายได้จากการรับจ้าง คือ ร้อยละ 54.5 มีรายได้ไม่เกิน 30,000 บาท รองลงมา ร้อยละ 34.0 มีรายได้อยู่ระหว่าง 30,001-600,000 บาท และร้อยละ 11.5 มีรายได้ตั้งแต่ 600,001 บาทขึ้นไป โดยมีรายได้สูงสุด 150,000 บาท ต่ำสุด 2,000 บาท และเฉลี่ย 83,163.60 บาทต่อครัวเรือน

9) *รายได้จากการค้าขาย* พบว่า มีเกษตรกรจำนวน 25 ครัวเรือน มีรายได้จากการค้าขาย คือ ร้อยละ 44.0 มีรายได้อยู่ระหว่าง 20,001-40,000 บาท รองลงมา ร้อยละ 40.0 มีรายได้ตั้งแต่ 40,001 บาทขึ้นไป และร้อยละ 16.0 มีรายได้ไม่เกิน 20,000 บาท โดยมีรายได้สูงสุด 10,000 บาท ต่ำสุด 20,000 บาท และเฉลี่ย 44,800 บาทต่อครัวเรือน

10) *รายได้จากเงินเดือนประจำ* พบว่า มีเกษตรกรจำนวน 59 ครัวเรือน มีรายได้จากเงินเดือนประจำ คือ ร้อยละ 86.4 มีรายได้ไม่เกิน 15,000 บาท รองลงมา ร้อยละ 11.9 มีรายได้ตั้งแต่ 30,001 บาท ขึ้นไป และร้อยละ 1.7 มีรายได้อยู่ระหว่าง 15,001 – 30,000 บาท โดยมีรายได้สูงสุด 96,000 บาท ต่ำสุด 6,000 บาท และเฉลี่ย 14,142.37 บาทต่อครัวเรือน

ตอนที่ 2 ข้อมูลด้านความรู้พื้นฐานและแหล่งความรู้พื้นฐานของเกษตรกรเกี่ยวกับการผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพดีตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสม

2.1 ความรู้พื้นฐานของเกษตรกร การวิเคราะห์ข้อมูลด้านความรู้พื้นฐานของเกษตรกรเกี่ยวกับการผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพดีตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสม โดยแสดงด้วย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความหมายและการจัดอันดับ ดังตารางที่ 4.11 และ 4.12

ตารางที่ 4.11 ความรู้พื้นฐานของเกษตรกรเกี่ยวกับการผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพดีตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสม

N = 150

ประเด็นเนื้อหา	ค่าเฉลี่ย	ระดับความรู้		ความหมาย	อันดับ
		มี/ถูก จำนวน (ร้อยละ)	ไม่มี/ผิด จำนวน (ร้อยละ)		
1. การเก็บรักษาข้าวเปลือกควรเก็บในยุ้งฉางที่ป้องกันนกกหรือหนูได้	ถูก	150 (100.0)	0 (0.0)	มาก	1
2. พื้นที่เพาะปลูกต้องเป็นพื้นที่ที่ไม่มีวัตถุอันตรายที่จะทำให้เกิดการตกค้างหรือปนเปื้อนในผลผลิต	ถูก	149 (99.3)	1 (0.7)	มาก	2
3. ต้องมีการวิเคราะห์ดินอย่างน้อย 1 ครั้ง	ถูก	149 (99.3)	1 (0.7)	มาก	2
4. การตัดสินใจเก็บเกี่ยวข้าวควรพิจารณาจากอายุข้าวหลังจากข้าวออกดอกประมาณ 25-30 วัน หรือระยะพลับพลึง	ถูก	147 (98.0)	3 (2.0)	มาก	4
5. ปุ๋ยและวัสดุปรับปรุงดินที่นำมาใช้ในพื้นที่ปลูกต้องปราศจากการปนเปื้อนที่เป็นอันตรายต่อผู้บริโภค	ถูก	146 (97.3)	4 (2.7)	มาก	5

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

N = 150

ประเด็นเนื้อหา	ค่า เฉลี่ย	ระดับความรู้		ความ หมาย	อันดับ
		มี/ถูก จำนวน (ร้อยละ)	ไม่มี/ผิด จำนวน (ร้อยละ)		
6. สถานที่เก็บรักษาผลิตผลต้องสะอาด ถูก สุขลักษณะ เช่น ไม่อยู่ใกล้แหล่งปฏิภูม	ถูก	146 (97.3)	4 (2.7)	มาก	5
7. ควรสำรวจศัตรูพืชก่อนตัดสินใจป้องกัน กำจัดศัตรูพืช	ถูก	145 (96.7)	5 (3.3)	มาก	7
8. มีการคัดแยกผลผลิตที่มีศัตรูพืชออกไว้ ต่างหาก	ถูก	145 (96.7)	5 (3.3)	มาก	7
9. การป้องกันกำจัดศัตรูข้าว ควรใช้แบบวิธี ผสมผสาน (IPM) การใช้สารเคมีควรเป็น ทางเลือกอันดับสุดท้าย	ถูก	144 (96.0)	6 (4.0)	มาก	9
10. ไม่จำเป็นต้องอ่านฉลากก่อนการใช้ สารเคมี	ผิด	144 (96.0)	6 (4.0)	มาก	9
11. ต้องมีการดูแลสุขลักษณะบุคคล โดยเฉพาะในขั้นเก็บเกี่ยวและหลังเก็บเกี่ยว	ถูก	144 (96.0)	6 (4.0)	มาก	9
12. การใช้เทคนิคด้านเขตกรรมเพื่อลดการ พังทลายของหน้าดิน เช่น การปลูกพืชคลุม ดิน การใช้วัสดุคลุมดิน	ถูก	143 (95.3)	7 (4.7)	มาก	12
13. แหล่งน้ำที่ใช้จะต้องได้จากแหล่งน้ำที่ไม่ มีสภาพแวดล้อมที่ก่อให้เกิดการปนเปื้อน	ถูก	142 (94.7)	8 (5.3)	มาก	13
14. ควรมีการทำรายการปัจจัยการผลิต แหล่งที่มา และรายละเอียดเฉพาะของ ปัจจัยการผลิตที่สำคัญ ได้แก่ พันธุ์ ปุ๋ย เป็นต้น	ถูก	142 (94.7)	8 (5.3)	มาก	13

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

N = 150

ประเด็นเนื้อหา	ค่า เฉลี่ย	ระดับความรู้		ความ หมาย	อันดับ
		มี/ถูก จำนวน (ร้อยละ)	ไม่มี/ผิด จำนวน (ร้อยละ)		
15. ข้าวหอมมะลิ หมายถึงข้าวพันธุ์ข้าวมะลิ 105 และพันธุ์ กข15	ถูก	140 (93.3)	10 (6.7)	มาก	15
16. ต้องมีการบันทึกข้อมูลในสมุดบันทึกข้อมูล ประจำแปลง	ถูก	139 (92.7)	11 (7.3)	มาก	16
17. ข้อกำหนดในการปฏิบัติตามเกณฑ์กำหนด ระบบเกษตรดีที่เหมาะสมในการผลิตข้าว คุณภาพดี มีทั้งหมด 8 ข้อ	ถูก	139 (92.7)	11 (7.3)	มาก	16
18. อัตราเมล็ดพันธุ์ที่ใช้ในการทำนาคือ 15 กิโลกรัมต่อไร่	ผิด	124 (82.7)	26 (17.3)	มาก	18
19. ปุ๋ยที่ใช้ในการผลิตข้าวหอมมะลิตามระบบ เกษตรดีที่เหมาะสมให้ใช้เฉพาะปุ๋ยอินทรีย์ เท่านั้น ห้ามใช้ปุ๋ยเคมีเด็ดขาด	ผิด	94 (62.7)	56 (37.3)	ปาน กลาง	19
20. พันธุ์ข้าวที่ใช้ปลูกตามระบบเกษตรดีที่ เหมาะสมเกษตรกรสามารถผลิตเองก็ได้	ผิด	22 (14.7)	128 (85.3)	น้อย	20

หมายเหตุ เกณฑ์การประเมินค่า มี 3 ระดับ ดังนี้
 มีคนตอบถูกร้อยละ 80 ขึ้นไป หมายถึง มีจำนวนคนรู้เรื่องนั้นมาก มีค่าเท่ากับ 3
 มีคนตอบถูกร้อยละ 60-79 หมายถึง มีจำนวนคนรู้เรื่องนั้นปานกลางมีค่าเท่ากับ 2
 มีคนตอบถูกน้อยกว่าร้อยละ 60 หมายถึง มีจำนวนคนรู้เรื่องนั้นน้อย มีค่าเท่ากับ 1

จากตารางที่ 4.11 ผลการวิเคราะห์ความรู้พื้นฐานของเกษตรกรเกี่ยวกับการผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพดีตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสม ดังนี้

ความรู้พื้นฐานของเกษตรกรเกี่ยวกับการผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพดีตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสม จากการใช้คำถามและมีข้อคำตอบให้เกษตรกรเลือกตอบ ตัวเลือกที่ถูกเพียงคำตอบเดียวพบว่า เกษตรกรมีความรู้ระดับมาก (มีคนตอบถูกร้อยละ 80 ขึ้นไป) เรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับการเก็บรักษาข้าวเปลือกควรเก็บในยุ้งฉางที่ป้องกันนกกหรือหนูได้ คือ ตอบถูกอันดับ 1 ซึ่งเกษตรกรตอบข้อนี้ถูกทุกราย รองลงมา มีความรู้เกี่ยวกับพื้นที่เพาะปลูกต้องเป็นพื้นที่ที่ไม่มีวัตถุอันตรายที่จะทำให้เกิดการตกค้างหรือปนเปื้อนในผลผลิตและเท่ากันกับ ต้องมีการวิเคราะห์ดินอย่างน้อย 1 ครั้ง การตัดสินใจเก็บเกี่ยวข้าวควรพิจารณาจากอายุข้าวหลังจากข้าวออกดอกประมาณ 25-30 วัน หรือระยะพลับพลึง ปุยและวัสดุปรับปรุงดินที่นำมาใช้ในพื้นที่ปลูกต้องปราศจากการปนเปื้อนที่เป็นอันตรายต่อผู้บริโภค และเท่ากันกับสถานที่เก็บรักษาผลิตผลต้องสะอาด ถูกสุขลักษณะ เช่น ไม่อยู่ใกล้แหล่งปฏิกูล ควรสำรวจศัตรูพืชก่อนตัดสินใจป้องกันกำจัดศัตรูพืช และมีการคัดแยกผลผลิตที่มีศัตรูพืชออกไว้ต่างหากซึ่งตอบถูกเท่ากัน การป้องกันกำจัดศัตรูข้าว ควรใช้แบบวิธีผสมผสาน (IPM) การใช้สารเคมีควรเป็นทางเลือกอันดับสุดท้าย ไม่จำเป็นต้องอ่านฉลากก่อนการใช้สารเคมี และต้องมีการดูแลสุขลักษณะบุคคล โดยเฉพาะในขั้นเก็บเกี่ยวและหลังเก็บเกี่ยวซึ่งตอบถูกเท่ากัน การใช้เทคนิคด้านเขตกรรมเพื่อลดการพังทลายของหน้าดิน เช่น การปลูกพืชคลุมดิน การใช้วัสดุคลุมดิน แหล่งน้ำที่ใช้จะต้องได้จากแหล่งน้ำที่ไม่มีสภาพแวดล้อมที่ก่อให้เกิดการปนเปื้อน และควรมีการทำรายการปัจจัยการผลิต แหล่งที่มา และรายละเอียดเฉพาะของปัจจัยการผลิตที่สำคัญ ได้แก่ พันธุ์ ปุ๋ย เป็นต้นซึ่งตอบถูกเท่ากัน ข้าวหอมมะลิ หมายถึงข้าวพันธุ์ขาวมะลิ 105 และพันธุ์ กข15 ต้องมีการบันทึกข้อมูลในสมุดบันทึกข้อมูลประจำแปลง และ ข้อกำหนดในการปฏิบัติตามเกณฑ์กำหนดระบบเกษตรดีที่เหมาะสมในการผลิตข้าวคุณภาพดี มีทั้งหมด 8 ข้อ ซึ่งตอบถูกเท่ากัน และอัตราเมล็ดพันธุ์ที่ใช้ในการทำนาคือ 15 กิโลกรัมต่อไร่ คือตอบถูกอันดับ 2,4,5,7,9,12,13,15,16 และลำดับ 18 (ร้อยละ 99.3,99.3,98.0,97.3,97.3, 96.7,96.7,96.0,96.0,96.0,95.3,94.7,94.74,93.3,92.7,92.7 และร้อยละ 82.7 ตามลำดับ) เกษตรกรที่มีความรู้ระดับปานกลาง (มีคนตอบถูกร้อยละ 60-79)คือ เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับปุ๋ยที่ใช้ในการผลิตข้าวหอมมะลิตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสม (ร้อยละ 62.7) และเกษตรกรที่มีความรู้ระดับน้อย (มีคนตอบถูกน้อยกว่าร้อยละ 60) คือ เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับพันธุ์ข้าวที่ใช้ปลูกตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสม เกษตรกรสามารถผลิตเองก็ได้ (ร้อยละ 14.7)

ตารางที่ 4.12 ระดับความรู้เกี่ยวกับการผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพดีตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสม

จำนวนข้อที่ตอบถูก	จำนวน	ร้อยละ	ความหมาย
น้อยกว่า 12	0	0.0	น้อย
12-15	47	31.3	ปานกลาง
16 ขึ้นไป	103	68.7	มาก

Min = 12   Max = 16   Mean = 15.43   S.D. = 1.012

หมายเหตุ

เกณฑ์การประเมินค่า มีดังนี้

ตอบถูก 16 ข้อ ขึ้นไป หมายถึง มีระดับความรู้มาก

ตอบถูก 12-15 ข้อ หมายถึง มีระดับความรู้ปานกลาง

ตอบถูก น้อยกว่า 12 ข้อ หมายถึง มีระดับความรู้น้อย

จากตารางที่ 4.12 ผลการวิเคราะห์ระดับความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพดีตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสม ดังนี้

2.1.4 ระดับความรู้ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 68.7 มีความรู้เกี่ยวกับการผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพดีตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสมระดับมากคือตอบถูก 16 ข้อขึ้นไป ร้อยละ 31.3 มีความรู้ระดับปานกลาง คือตอบถูกระหว่าง 12-15 ข้อ โดยตอบถูกสูงสุด 16 ข้อ ต่ำสุด 12 ข้อ และตอบถูกเฉลี่ย 15.43 ข้อ

2.2 แหล่งความรู้พื้นฐานของเกษตรกร การวิเคราะห์ข้อมูลด้านแหล่งความรู้พื้นฐานของเกษตรกรเกี่ยวกับการผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพดีตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสม โดยแสดงด้วยค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความหมายและการจัดอันดับ ดังตารางที่ 4.12

ตารางที่ 4.13 แหล่งความรู้พื้นฐานของเกษตรกรที่ได้รับ

N = 150

แหล่งความรู้พื้นฐาน	ระดับความรู้ที่ได้รับ						μ	S.D	ความหมาย	อันดับ
	มาก		ปานกลาง		น้อย					
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ				
1. เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร	100	66.7	46	30.7	4	2.7	2.64	.534	มาก	1
2. เจ้าหน้าที่กรมการข้าว	61	40.7	71	47.3	18	12.0	2.29	.669	ปานกลาง	2
3. ญาติ พี่น้อง เพื่อนฝูง	60	40.0	67	44.7	23	15.3	2.25	.704	ปานกลาง	3
4. ผู้นำชุมชน เช่น กำนัน,ผู้ใหญ่บ้าน,สอบต.	54	36.0	64	42.7	32	21.3	2.15	.745	ปานกลาง	4
5. สื่อโทรทัศน์	37	24.7	97	64.7	16	10.7	2.14	.580	ปานกลาง	5
6. คณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ,อาสาสมัคร เกษตรกร	15	10.0	105	70.0	30	20.0	1.90	.540	ปานกลาง	6
7. สื่อวิทยุ	8	5.3	106	70.7	36	24.0	1.81	.510	ปานกลาง	7
8. สถาบันการศึกษา	0	0.0	99	66.0	51	34.0	1.66	.475	น้อย	8
9. ร้านจำหน่ายวัสดุการเกษตร	5	3.3	80	53.3	65	43.3	1.60	.556	น้อย	9
10. เอกสารวิชาการ	6	4.0	76	50.7	68	45.3	1.59	.570	น้อย	10
11. เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของ อบต.	8	5.3	68	45.3	74	49.0	1.56	.596	น้อย	11
12. หนังสือพิมพ์	1	0.7	61	40.7	88	58.7	1.42	.509	น้อย	12
13.เจ้าหน้าที่บริษัทเอกชน	2	1.3	29	19.3	119	79.3	1.22	.447	น้อย	13
14. วิทยุทัศน์	0	0.0	29	19.3	121	80.7	1.19	.396	น้อย	14

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

N = 150

แหล่งความรู้พื้นฐาน	ระดับความรู้ที่ได้รับ						μ	S.D	ความหมาย	อันดับ
	มาก		ปานกลาง		น้อย					
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ				
15.เจ้าหน้าที่จากกระทรวงพาณิชย์	0	0.0	26	13.7	124	82.7	1.17	.380	น้อย	15
16. พระสงฆ์	0	0.0	24	16.0	126	84.0	1.15	.391	น้อย	16
17. สื่ออินเทอร์เน็ต	0	0.0	11	7.3	139	92.7	1.07	.262	น้อย	17
รวมเฉลี่ย							1.695	.238	ปานกลาง	

หมายเหตุ กำหนดค่าเฉลี่ยของคะแนน ในแต่ละระดับ ดังนี้
 ช่วงคะแนน 1.00-1.66 หมายถึง ระดับความรู้ที่ได้รับน้อย
 ช่วงคะแนน 1.67-2.33 หมายถึง ระดับความรู้ที่ได้รับปานกลาง
 ช่วงคะแนน 2.34-3.00 หมายถึง ระดับความรู้ที่ได้รับมาก

จากตารางที่ 4.13 ผลการวิเคราะห์ แหล่งความรู้พื้นฐานที่เกษตรกรได้รับเกี่ยวกับการผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพดีตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสม โดยภาพรวมพบว่าเกษตรกรได้รับความรู้จากแหล่งความรู้พื้นฐานอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 1.695$) โดยมีความรู้ที่ได้รับดังต่อไปนี้ คือ เกษตรกรได้รับความรู้ระดับมากจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร คืออันดับ 1 ($\mu = 2.64$) ความรู้ที่เกษตรกรได้รับระดับปานกลาง เรียงลำดับดังนี้ คือ เจ้าหน้าที่กรมการข้าว ญาติ พี่น้อง เพื่อนฝูง ผู้นำชุมชน สื่อโทรทัศน์ คณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ อาสาสมัครเกษตรและสื่อวิทยุ ($\mu = 2.29, 2.52, 2.15, 2.14, 1.90$ และ $\mu = 1.81$) ตามลำดับ และ ความรู้ที่เกษตรกรได้รับระดับน้อย เรียงลำดับ ดังนี้ สถาบันการศึกษา ร้านจำหน่ายวัสดุการเกษตร เอกสารวิชาการ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของ อบต. หนังสือพิมพ์ เจ้าหน้าที่บริษัทเอกชน วิทยุทัศน์ เจ้าหน้าที่จากกระทรวงพาณิชย์ แหล่งอื่น ๆ (พระสงฆ์) และสื่ออินเทอร์เน็ต ($\mu = 1.66, 1.60, 1.59, 1.56, 1.42, 1.22, 1.19, 1.17, 1.15$ และ $\mu = 1.07$) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 สภาพการผลิตข้าวหอมมะลิ

การวิเคราะห์ข้อมูลสภาพการผลิตข้าวหอมมะลิ โดยแสดงด้วยค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังแสดงใน ตารางที่ 4.14 - 4.27

ตารางที่ 4.14 สภาพพื้นที่ทำนา

N = 150

ประเด็น	จำนวน	ร้อยละ	Min	Max	μ	S.D
พื้นที่ปลูกข้าวหอมมะลิตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสมในปีที่ผ่านมา			2	25	8.14	3.682
5 ไร่หรือน้อยกว่า	49	32.7				
6 – 10 ไร่	85	56.7				
11 ไร่ขึ้นไป	16	10.6				
ลักษณะพื้นที่ทำนา						
นาดอน	109	72.7				
นาลุ่ม	41	27.3				

ตารางที่ 4.14 (ต่อ)

N = 150

ประเด็น	จำนวน	ร้อยละ	Min	Max	μ	S.D
ลักษณะเนื้อดินในพื้นที่ทำนา						
ดินทราย	33	22.0				
ดินเหนียว	1	0.7				
ดินร่วนปนทราย	116	77.3				

3.1 พื้นที่ปลูกข้าวหอมมะลิตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสม ในปีที่ผ่านมา พบว่า เกษตรกรร้อยละ 56.7 มีพื้นที่ปลูกข้าวอยู่ระหว่าง 6-10 ไร่ รองลงมาร้อยละ 32.7 เกษตรกรปลูกข้าวไม่เกิน 5 ไร่ และร้อยละ 10.6 ปลูกตั้งแต่ 11 ไร่ขึ้นไป โดยเกษตรกรปลูกข้าวสูงสุด 25 ไร่ ต่ำสุด 2 ไร่ และเฉลี่ย 8.14 ไร่

3.2 ลักษณะพื้นที่ทำนา พบว่า ร้อยละ 72.7 เป็นนาดอนและร้อยละ 27.3 เป็นนาลุ่ม

3.3 ลักษณะเนื้อดิน พบว่า ร้อยละ 77.3 เป็นดินร่วนปนทราย รองลงมาร้อยละ 22.0 เป็นดินทราย และร้อยละ 0.7 เป็นดินเหนียว

ตารางที่ 4.15 ฤดูกาลที่ทำนา

N = 150

ประเด็น	จำนวน	ร้อยละ
ฤดูกาลที่ปลูกข้าว		
ปลูกเฉพาะฤดูนาปี	150	100.0

3.4 ฤดูกาลที่ปลูกข้าว พบว่า เกษตรกรทั้งหมดปลูกข้าวเฉพาะฤดูนาปี

ตารางที่ 4.16 ชนิด พันธุ์ข้าวและวิธีการปลูกข้าว

N = 150

ประเด็น	จำนวน	ร้อยละ
ชนิดข้าวที่ปลูก		
ข้าวหอมมะลิ	1	0.7
ข้าวเหนียวและข้าวหอมมะลิ	149	99.3

ตารางที่ 4.16 (ต่อ)

N = 150

ประเด็น	จำนวน	ร้อยละ
พันธุ์ข้าวที่ใช้ปลูก		
กข.6	149	99.3
ขาวดอกมะลิ 105	150	100.0
วิธีการปลูกข้าว		
ปักดำอย่างเดียว	26	17.3
หว่านข้าวแห้งอย่างเดียว	23	15.3
ทั้งสองวิธี	101	67.3

3.5 ชนิดข้าวที่ปลูก พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 99.3 ปลูกทั้งข้าวเหนียวและข้าวหอมมะลิ และร้อยละ 0.7 ปลูกข้าวหอมมะลิเพียงอย่างเดียว

3.6 พันธุ์ข้าวที่ใช้ปลูก พบว่า เกษตรกรปลูกข้าวพันธุ์ขาวดอกมะลิ 105 ทุกครัวเรือน และร้อยละ 99.3 ปลูกข้าวพันธุ์ กข.6

3.7 วิธีการปลูกข้าว พบว่า เกษตรกรร้อยละ 64.7 มีการปลูกข้าวทั้งนาดำและนาหว่าน รองลงมา ร้อยละ 17.3 ใช้วิธีปักดำเพียงอย่างเดียว และร้อยละ 15.3 ใช้วิธีหว่านข้าวแห้งอย่างเดียว

ตารางที่ 4.17 การปรับปรุงบำรุงดินก่อนการปลูกข้าว

N = 150

ประเด็น	จำนวน	ร้อยละ
การปรับปรุงบำรุงดิน		
ไม่มี	4	2.7
มี (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)(N=146)	146	97.3
การไถกลบตอซัง	146	100.0
การปลูกพืชปุ๋ยสด	62	42.4
การปลูกพืชหมุนเวียน	33	22.6
การใส่ปุ๋ยอินทรีย์	134	91.7

3.8 การปรับปรุงบำรุงดิน พบว่า ร้อยละ 97.3 มีการปรับปรุงบำรุงดิน และร้อยละ 2.7 ไม่มีการปรับปรุงบำรุงดิน มีการปรับปรุงบำรุงดินโดยเกษตรกรทั้งหมดใช้วิธีไถกลบตอซัง รองลงมาร้อยละ 91.7 ใส่ปุ๋ยอินทรีย์ ร้อยละ 42.4 ปลุกพืชปุ๋ยสด และร้อยละ 22.6 มีการปลูกพืชหมุนเวียน

ตารางที่ 4.18 แหล่งน้ำ

N = 150

ประเด็น	จำนวน	ร้อยละ
แหล่งน้ำที่ใช้ในการทำงาน		
ใช้น้ำฝนอย่างเดียว	86	57.3
ใช้น้ำฝนและสระเก็บน้ำในไร่นา	61	40.7
ใช้น้ำฝนและน้ำจากห้วยธรรมชาติ	3	2.0
สระเก็บน้ำขนาดเล็กในไร่นา		
ไม่มี	86	57.3
มี	64	42.7

3.9 แหล่งน้ำที่ใช้ในการทำงาน พบว่า ร้อยละ 57.3 ใช้น้ำฝนอย่างเดียว รองลงมาร้อยละ 40.7 ใช้น้ำฝนและสระเก็บน้ำในไร่นา และร้อยละ 2.0 ใช้น้ำฝนและน้ำจากห้วย ธรรมชาติ

3.10 สระเก็บน้ำขนาดเล็กในไร่นา พบว่า เกษตรกรร้อยละ 57.3 ไม่มีสระเก็บน้ำในไร่นา ร้อยละ 42.7 มีสระเก็บน้ำในไร่นา

ตารางที่ 4.19 ช่วงเวลาในการทำงาน

N = 150

ประเด็น	จำนวน	ร้อยละ
ช่วงเวลาที่หว่านกล้าในกรณีดำนา(N=127)		
เดือนพฤษภาคม	2	1.6
เดือนมิถุนายน	121	95.3
เดือนกรกฎาคม	4	3.1

ตารางที่ 4.19 (ต่อ)

N = 150

ประเด็น	จำนวน	ร้อยละ
ช่วงเวลาที่หว่านข้าวในกรณีหว่านข้าวแห้ง(N=124)		
เดือนเมษายน	1	0.8
เดือนพฤษภาคม	41	33.0
เดือนมิถุนายน	80	64.6
เดือนกรกฎาคม	2	1.6

3.11 ช่วงเวลาที่หว่านกล้าในกรณีดำนา พบว่า ร้อยละ 95.3 ทำการหว่านกล้าในเดือนมิถุนายน ร้อยละ 3.1 ทำการหว่านกล้าในเดือนกรกฎาคม และร้อยละ 1.6 ทำการหว่านกล้าในเดือนพฤษภาคม

3.12 ช่วงเวลาที่หว่านข้าวในกรณีหว่านข้าวแห้ง พบว่า ร้อยละ 64.6 หว่านข้าวแห้งในเดือนมิถุนายน รองลงมาร้อยละ 33.0 หว่านข้าวแห้งในเดือนพฤษภาคม ร้อยละ 1.6 หว่านข้าวแห้งในเดือนกรกฎาคม และร้อยละ 0.8 หว่านข้าวแห้งในเดือนเมษายน

ตารางที่ 4.20 แหล่งพันธุ์และการใช้เมล็ดพันธุ์ข้าว

N = 150

ประเด็น	จำนวน	ร้อยละ	Min	Max	μ	S.D
แหล่งที่มาของเมล็ดพันธุ์ข้าว(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)						
ทางราชการ	150	100.0				
เก็บไว้เอง	148	98.7				
เพื่อนบ้าน	35	23.7				
อัตราเมล็ดพันธุ์ที่ใช้						
นาดำ(N=127)			5	15	5.49	3.196
5 กก./ไร่ หรือน้อยกว่า	77	60.6				
6 – 8 กก./ไร่	23	18.1				
9 กก./ไร่ ขึ้นไป	27	21.3				

ตารางที่ 4.20 (ต่อ)

N = 150

ประเด็น	จำนวน	ร้อยละ	Min	Max	μ	S.D
นาหวานข้าวแห้ง(N=124)			9	30	13.99	7.709
10 กก./ไร่ หรือน้อยกว่า	12	9.7				
11 – 20 กก./ไร่	93	75.0				
21 กก./ไร่ ขึ้นไป	19	15.3				

3.13 แหล่งที่มาของเมล็ดพันธุ์ข้าว พบว่า เกษตรกรทั้งหมดได้รับเมล็ดพันธุ์ข้าวจากทางราชการ รองลงมาร้อยละ 98.7 เก็บไว้เอง และร้อยละ 23.7 ได้มาจากเพื่อนบ้าน

3.14 อัตราเมล็ดพันธุ์ที่ใช้กับนาดำต่อไร่ พบว่า เกษตรกรที่ทำนาค่าจำนวน 127 ราย ร้อยละ 60.6 ใช้เมล็ดพันธุ์อัตราไม่เกิน 5 กิโลกรัมต่อไร่ รองลงมาร้อยละ 21.3 ใช้เมล็ดพันธุ์ 9 กิโลกรัมต่อไร่ขึ้นไป และร้อยละ 18.1 ใช้เมล็ดพันธุ์อัตราระหว่าง 6-8 กิโลกรัมต่อไร่ โดยใช้เมล็ดพันธุ์สูงสุด 15 กิโลกรัมต่อไร่ ต่ำสุด 5 กิโลกรัมต่อไร่ เฉลี่ย 5.49 กิโลกรัม

3.15 อัตราเมล็ดพันธุ์ที่ใช้กับนาหวานข้าวแห้ง พบว่า เกษตรกรที่ทำนาหวานจำนวน 124 ราย ร้อยละ 75.0 ใช้อัตราเมล็ดพันธุ์อยู่ระหว่าง 11-20 กิโลกรัมต่อไร่ รองลงมาร้อยละ 15.3 ใช้ในอัตรา 21 กิโลกรัมต่อไร่ขึ้นไป และร้อยละ 9.7 ใช้ในอัตรา 10 กิโลกรัมลงมา โดยใช้เมล็ดพันธุ์สูงสุด 30 กิโลกรัมต่อไร่ ต่ำสุด 9 กิโลกรัมต่อไร่ เฉลี่ย 13.99 กิโลกรัม

ตารางที่ 4.21 การใช้ปุ๋ย

N = 150

ประเด็น	จำนวน	ร้อยละ
ชนิดปุ๋ยที่ใช้ในการผลิตข้าว(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ปุ๋ยหมัก	54	64.0
ปุ๋ยคอก	110	73.3
ปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ด	67	44.7
น้ำหมักจากพืชและสัตว์	76	50.7
ปุ๋ยเคมี	150	100.0

ตารางที่ 4.21 (ต่อ)

N = 150

ประเด็น	จำนวน	ร้อยละ
ช่วงเวลาที่ใส่ปุ๋ย(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
เตรียมดิน	55	36.7
พร้อมหว่านกล้า/หว่านข้าว	51	34.0
ระยะกล้า	99	66.0
ระยะแตกกอ	134	89.3
ระยะเริ่มสร้างรวงอ่อน	12	8.0
ระยะข้าวกำลังตั้งท้อง	138	92.0
การเตรียมการก่อนหว่านปุ๋ย(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ไม่มีการเตรียมการ	4	2.7
มีการช่อมแซมคันนา	124	84.0
มีการกำจัดวัชพืช	117	78.0
การพิจารณาระดับน้ำในนา ก่อนหว่านปุ๋ย		
ไม่มีการพิจารณา	1	0.7
มีการพิจารณา(N=149)	149	99.3
หากมีน้ำถึงหว่านปุ๋ยแต่ไม่คำนึงว่ามีปริมาณเท่าใด	20	13.4
มีการระบายน้ำออกให้น้ำขังประมาณ 5-10 ซม.	129	86.4

3.16 ชนิดปุ๋ยที่ใช้ในการผลิตข้าว พบว่า เกษตรกรทั้งหมดใช้ปุ๋ยเคมีในการผลิตข้าว รองลงมาร้อยละ 73.3 ใช้ปุ๋ยคอก ร้อยละ 64.0 ใช้ปุ๋ยหมัก ร้อยละ 50.7 ใช้น้ำหมักจากพืชและสัตว์ และ ร้อยละ 44.7 ใช้ปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ด

3.17 ช่วงเวลาที่ใส่ปุ๋ย พบว่า เกษตรกรร้อยละ 92.0 ใส่ปุ๋ยระยะข้าวกำลังตั้งท้อง รองลงมาร้อยละ 89.3 ใส่ช่วงระยะแตกกอ ร้อยละ 66.0 ใส่ช่วงระยะกล้า ร้อยละ 36.7 ใส่พร้อมกับการเตรียมดิน ร้อยละ 34.0 ใส่พร้อมหว่านกล้า/หว่านข้าว และร้อยละ 8.0 ใส่ช่วงระยะเริ่มสร้างรวงอ่อน

3.18 การเตรียมการก่อนหว่านปุ๋ย พบว่า เกษตรกรร้อยละ 84.0 มีการซ่อมแซมคันนา ก่อนหว่านปุ๋ย รองลงมาร้อยละ 78.0 มีการกำจัดวัชพืชก่อน และร้อยละ 2.7 ไม่มีการเตรียมการก่อนหว่านปุ๋ย

3.19 การพิจารณาระดับน้ำในนา ก่อนหว่านปุ๋ย พบว่า เกษตรกรร้อยละ 99.3 มีการพิจารณาระดับน้ำในนา ก่อนการหว่านปุ๋ย และร้อยละ 0.7 ไม่พิจารณาระดับน้ำก่อนหว่านปุ๋ย เกษตรกรที่มีการพิจารณา จำนวน 149 ราย ปฏิบัติดังนี้ ร้อยละ 86.6 มีการระบายน้ำออกให้น้ำข้างประมาณ 5-10 เซนติเมตร และร้อยละ 13.4 หากมีน้ำถึงหว่านปุ๋ยแต่ไม่ค้ำน้ำว่ามีปริมาณเท่าใด

ตารางที่ 4.22 การป้องกันกำจัดศัตรูข้าว

N = 150

ประเด็น	จำนวน	ร้อยละ
การป้องกันกำจัดแมลง		
ไม่มีการป้องกันกำจัด	19	12.7
มีการป้องกันกำจัด(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)(N=131)	131	87.3
ใช้สารเคมีทันทีที่พบ	6	4.6
สำรวจตรวจนับศัตรูข้าวและศัตรูธรรมชาติก่อนตัดสินใจใช้สารเคมี	120	91.6
ใช้วิธีกล เช่น ไฟล่อ หรือจับทำลาย	19	14.5
ใช้สารสกัดสมุนไพร	56	42.7
การป้องกันกำจัดโรค		
ไม่มีการป้องกันกำจัด	23	15.3
มีการป้องกันกำจัด(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)(N=127)	127	84.7
ใช้สารเคมีทันทีที่พบ	26	20.5
ใช้วิธีกล เช่น ถอนทำลาย	101	79.5
การป้องกันกำจัดวัชพืช		
ไม่มีการป้องกันกำจัด	6	4.0
มีการป้องกันกำจัด(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)(N=144)	144	96.0
ใช้สารเคมี	15	10.4
ใช้วิธีกล เช่น ถอนทำลาย	135	93.8

3.20 การป้องกันกำจัดแมลง พบว่า เกษตรกรร้อยละ 87.3 มีการป้องกันกำจัด และร้อยละ 12.7 ไม่มีการป้องกันกำจัดแมลงศัตรูข้าว เกษตรกรที่มีการป้องกัน จำนวน 131 ราย ปฏิบัติดังนี้ ร้อยละ 91.6 มีการสำรวจตรวจนับแมลงศัตรูข้าวและศัตรูธรรมชาติก่อนตัดสินใจใช้สารเคมี รองลงมาร้อยละ 42.7 ใช้สารสกัดสมุนไพร ร้อยละ 14.5 ใช้วิธีกล และร้อยละ 4.6 ใช้สารเคมีทันทีที่พบ

3.21 การป้องกันกำจัดโรค พบว่า เกษตรกรร้อยละ 84.7 มีการป้องกันกำจัด และร้อยละ 15.3 ไม่มีการป้องกันกำจัด เกษตรกรที่มีการป้องกันกำจัดโรคจำนวน 127 ราย ปฏิบัติดังนี้ ร้อยละ 79.5 ป้องกันกำจัดโดยใช้วิธีกล เช่น ถอนทำลาย และร้อยละ 20.5 ใช้สารเคมีทันทีที่พบ

3.22 การป้องกันกำจัดวัชพืช พบว่า เกษตรกรร้อยละ 96.0 มีการป้องกันกำจัดวัชพืช และร้อยละ 4.0 ไม่มีการป้องกันกำจัด เกษตรกรที่มีการป้องกันกำจัดวัชพืช จำนวน 144 ราย ปฏิบัติดังนี้ ร้อยละ 93.8 ใช้วิธีกล เช่น ถอนทำลาย และร้อยละ 10.4 ป้องกันกำจัดโดยใช้สารเคมี

ตารางที่ 4.23 การเก็บเกี่ยว

N = 150

ประเด็น	จำนวน	ร้อยละ
การตัดสินใจเก็บเกี่ยวข้าว		
พิจารณาจากสภาพต้นข้าวและรวงข้าว	10	6.7
พิจารณาจากอายุข้าวหลังจากข้าวออกดอกประมาณ 25-30 วัน	26	17.3
พิจารณาจากเมล็ดข้าวว่าสุกแก่ทั้งรวง	114	76.0
การเก็บเกี่ยว		
ใช้แรงงานคน	126	84.0
ใช้รถเกี่ยวนวด	2	1.3
ใช้ทั้งแรงงานคนและรถเกี่ยวนวด	22	14.7

3.23 การตัดสินใจเก็บเกี่ยวข้าว พบว่าเกษตรกรร้อยละ 76.0 พิจารณาจากเมล็ดข้าวว่าสุกแก่ทั้งรวง รองลงมาร้อยละ 17.3 พิจารณาจากอายุข้าวหลังจากข้าวออกดอกประมาณ 25-30 วัน และร้อยละ 6.7 พิจารณาจากสภาพต้นข้าวและรวงข้าว

3.24 การเก็บเกี่ยว พบว่า เกษตรกรร้อยละ 84.0 ใช้แรงงานคน ร้อยละ 14.7 ใช้ทั้งแรงงานคนและรถเกี่ยวนวด และร้อยละ 1.3 ใช้รถเกี่ยวนวด

ตารางที่ 4.24 การนวดและการตากข้าว

N = 150

ประเด็น	จำนวน	ร้อยละ	Min	Max	μ	S.D
การนวดข้าว(N=148)						
ใช้แรงงานคน	4	2.8				
ใช้เครื่องนวด	128	86.4				
ใช้ทั้งแรงงานคนและเครื่องนวด	16	10.8				
ช่วงเวลาที่ตากข้าวไว้ในนาก่อนรวบรวมเพื่อรอการนวด			2	10	4.5	1.490
กรณีใช้คนเกี่ยว(N=148)						
2 วัน หรือน้อยกว่า	2	1.4				
3-4 วัน	58	39.2				
5-6 วัน	82	55.4				
7 วันขึ้นไป	6	4.0				
ช่วงเวลาที่ตากข้าวก่อนเก็บรักษาหรือจำหน่ายกรณี			4	7	4.5	1.675
ใช้รถเกี่ยวนวด(N=22)						
4 วันหรือน้อยกว่า	5	22.7				
5 วัน	14	63.6				
6 วัน	2	9.0				
7 วันขึ้นไป	1	4.7				

3.25 การนวดข้าว พบว่า มีเกษตรกรจำนวน 148 ราย ร้อยละ 86.4 ใช้เครื่องนวด ร้อยละ 10.8 ใช้ทั้งแรงงานคนและเครื่องนวด และร้อยละ 2.8 ใช้แรงงานคนในการนวดข้าว

3.26 ช่วงเวลาที่ตากข้าวไว้ในนาก่อนรวบรวมเพื่อรอการนวดกรณีใช้คนเกี่ยว พบว่า เกษตรกรจำนวน 148 ราย ร้อยละ 55.4 ใช้เวลาระหว่าง 5-6 วัน รองลงมา ร้อยละ 39.2 ใช้เวลาระหว่าง

3-4 วัน ร้อยละ 4.0 ใช้เวลา 7 วันขึ้นไป และร้อยละ 1.4 ใช้เวลาไม่เกิน 2 วัน โดยใช้เวลาดากข้าวสูงสุด 10 วัน ต่ำสุด 2 วัน และเฉลี่ย 4.5 วัน

3.27 ช่วงเวลาที่ตากข้าวไว้ในนาก่อนเก็บรักษาหรือจำหน่ายกรณีรถเกี่ยวหวด พบว่า มีเกษตรกรจำนวน 22 ราย ที่ตากข้าวกรณีใช้รถเกี่ยวหวด ร้อยละ 63.6 ใช้เวลา 5 วัน รองลงมาร้อยละ 22.7 ใช้เวลาไม่เกิน 4 วัน ร้อยละ 9.0 ใช้เวลา 6 วัน และร้อยละ 4.7 ใช้เวลา 7 วันขึ้นไป โดยใช้เวลาดากข้าวสูงสุด 7 วัน ต่ำสุด 4 วัน และเฉลี่ยตากข้าว 4.5 วัน และเฉลี่ยตากข้าว 4.5 วัน

ตารางที่ 4.25 การเก็บรักษา

N = 150		
ประเด็น	จำนวน	ร้อยละ
การเก็บรักษาข้าวเปลือก		
กระสอบปึก	16	10.7
เทกอง	134	89.3
สภาพยุ้งฉาง		
ป้องกันนกกหรือหนูได้	147	98.0
ป้องกันนกกหรือหนูไม่ได้	3	2.0

3.28 การเก็บรักษาข้าวเปลือก พบว่า ร้อยละ 89.3 ใช้การเทกอง และร้อยละ 10.7 ใช้กระสอบปึกในการเก็บรักษาข้าวเปลือก

3.29 สภาพยุ้งฉาง พบว่า ร้อยละ 98.0 สามารถป้องกันนกกหรือหนูได้ และร้อยละ 2.0 ที่ป้องกันนกกหรือหนูไม่ได้

ตารางที่ 4.26 ค่าใช้จ่ายในการลงทุนและผลผลิตที่ได้

N = 150

ประเด็น	จำนวน	ร้อยละ	Min	Max	μ	S.D
ค่าใช้จ่ายในการลงทุนในการปลูกข้าว			1,800	4,000	2,504.67	409.015
2,000 บาทต่อไร่หรือน้อยกว่า	45	30.0				
2,001-2,500 บาทต่อไร่	50	33.3				
2,501-3,000 บาทต่อไร่	53	35.3				
3,001 บาทต่อไร่ขึ้นไป	2	1.4				
ผลผลิตที่ได้			300	660	392.02	48.948
300 กก./ไร่หรือน้อยกว่า	7	4.7				
301-350 กก./ไร่	28	18.6				
351-400 กก./ไร่	83	55.4				
401 กก./ไร่ขึ้นไป	32	21.3				

3.30 ค่าใช้จ่ายการลงทุนในการปลูกข้าวต่อไร่ พบว่า ร้อยละ 35.3 ลงทุนอยู่ระหว่าง 2,501-3,000 บาท รองลงมาร้อยละ 33.3 อยู่ระหว่าง 2,001-2,500 บาท ร้อยละ 30.0 ลงทุนไม่เกิน 2,000 บาท และร้อยละ 1.4 ลงทุน 3,001 บาทต่อไร่ขึ้นไป โดยลงทุนต่อไร่สูงสุดคือ 4,000 บาท ต่ำสุด 1,800 บาท และเฉลี่ย 2,304.67 บาท

3.31 ผลผลิตที่ได้ต่อไร่ พบว่า ร้อยละ 55.4 ได้ผลผลิตอยู่ระหว่าง 351-400 กิโลกรัมต่อไร่ รองลงมาร้อยละ 21.3 ได้ผลผลิต 401 กิโลกรัมต่อไร่ขึ้นไป ร้อยละ 18.6 ได้ผลผลิตอยู่ระหว่าง 300-350 กิโลกรัมต่อไร่ และร้อยละ 4.7 ได้ผลผลิตไม่เกิน 300 กิโลกรัมต่อไร่ โดยผลผลิตต่อไร่สูงสุดคือ 660 กิโลกรัม ต่ำสุด 300 กิโลกรัม และเฉลี่ย 392.02 กิโลกรัม

ตารางที่ 4.27 การจำหน่ายผลผลิต

N = 150

ประเด็น	จำนวน	ร้อยละ	Min	Max	μ	S.D
การจัดการผลผลิตส่วนที่เหลือจากเก็บไว้บริโภค						
ขายหมดทันทีเมื่อนวดเสร็จ	8	5.3				
ทยอยขายเมื่อต้องการใช้เงิน	142	94.7				
สถานที่จำหน่ายผลผลิตส่วนมาก						
พ่อค้ารวบรวมในพื้นที่	2	1.3				
ร้านค้าในอำเภอ	54	36.0				
สหกรณ์การเกษตร	94	62.7				
ราคาผลผลิตที่จำหน่ายได้			9	17	13.93	1.814
12 บาท/กก.หรือน้อยกว่า	33	22.1				
13-14 บาท/กก.	52	34.6				
15 บาท/กก.ขึ้นไป	65	43.3				

3.32 การจัดการผลผลิตส่วนที่เหลือจากเก็บไว้บริโภค พบว่าเกษตรกรร้อยละ 94.7 ทยอยขายเมื่อต้องการใช้เงินและร้อยละ 5.3 ที่ขายหมดทันทีเมื่อนวดเสร็จ

3.33 สถานที่จำหน่ายผลผลิตส่วนมาก พบว่าร้อยละ 62.7 เกษตรกรจะนำผลผลิตไปขายที่สหกรณ์การเกษตร รองลงมาร้อยละ 36.0 ขายให้ร้านค้าในอำเภอ และร้อยละ 1.3 ที่ขายให้พ่อค้ารวบรวมในพื้นที่

3.34 ราคาผลผลิตที่จำหน่ายได้ พบว่าร้อยละ 43.3 ขายได้ในราคา กิโลกรัมละ 15 บาทขึ้นไป รองลงมาร้อยละ 34.6 ขายได้ในราคาอยู่ระหว่าง 13-14 บาท และร้อยละ 22.1 ขายได้ในราคาไม่เกิน 12 บาท โดยเกษตรกรขายข้าวได้ราคาสูงสุด 17 บาท ต่ำสุด 9 บาท และเฉลี่ย 13.39 บาท

ตอนที่ 4 ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับของเกษตรกรในการผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพดีตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสม

การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับของเกษตรกรในการผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพดีตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสม โดยแสดงด้วยค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความหมาย และการจัดอันดับ ดังแสดงในตารางที่ 4.28

ตารางที่ 4.28 ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับของเกษตรกรในการผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพดีตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสม

N = 150

ประเด็น	ระดับการยอมรับ						μ	S.D	ความหมาย	อันดับ
	มาก		ปานกลาง		น้อย					
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ				
1. ปัจจัยคงที่							2.54	.402	มาก	
1.1 ที่ดิน	118	78.7	32	21.3	0	0.0	2.79	.44	มาก	1
1.2 แรงงาน	77	51.3	69	46.0	4	2.7	2.49	.552	มาก	2
1.3 วัสดุอุปกรณ์	71	47.3	78	52.0	1	0.7	2.47	.514	มาก	3
1.4 การจัดการ	69	46.0	77	51.3	4	2.7	2.43	.549	มาก	4
2. ปัจจัยผันแปร							2.27	.440	ปานกลาง	
2.1 เมล็ดพันธุ์	74	49.3	76	50.7	0	0.0	2.49	.502	มาก	1
2.2 ทุน	69	46.0	80	53.3	1	0.7	2.45	.513	มาก	2
2.3 น้ำมันเชื้อเพลิง	65	43.3	76	50.7	9	6.0	2.37	.597	มาก	3
2.4 พืชปุ๋ยสด	71	47.3	54	36.0	25	16.7	2.31	.741	ปานกลาง	4
2.5 ปุ๋ย	62	41.3	70	46.7	18	12.0	2.29	.671	ปานกลาง	5
2.6 สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูข้าว	14	9.3	79	52.7	57	38.0	1.71	.628	ปานกลาง	6

ตารางที่ 4.28 (ต่อ)

N = 150

ประเด็น	ระดับการยอมรับ						μ	S.D	ความหมาย	อันดับ
	มาก		ปานกลาง		น้อย					
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ				
3. ปัจจัยด้านการผลิตข้าวหอมมะลิ							2.47	.373	มาก	
คุณภาพดีตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสม										
3.1 การยอมรับของตลาด	118	78.7	29	19.3	3	2.0	2.77	.469	มาก	1
3.2 ความปลอดภัยของผู้ผลิตและผู้บริโภค	84	56.0	66	44.0	0	0.0	2.56	.489	มาก	2
3.3 ความมั่นคงในอาชีพ	82	54.7	67	44.7	1	0.7	2.54	.513	มาก	3
3.4 เทคโนโลยีและความรู้เกี่ยวกับการผลิต	82	54.7	65	43.3	3	2.0	2.53	.540	มาก	4
3.5 การถ่ายทอดเทคโนโลยี	77	51.3	67	44.7	6	4.0	2.47	.576	มาก	5
3.6 รูปแบบและสื่อในการส่งเสริมการผลิตข้าวหอมมะลิ	72	48.0	75	50.0	3	2.0	2.46	.539	มาก	6
3.7 นโยบายในการผลิตข้าวหอมมะลิ	71	47.3	71	47.3	8	5.3	2.42	.594	มาก	7
3.8 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	59	39.3	86	57.3	5	3.3	2.36	.547	มาก	8
3.9 กระบวนการผลิต	31	20.7	111	74.0	8	5.3	2.15	.488	ปานกลาง	9

ตารางที่ 4.28 (ต่อ)

N = 150

ประเด็น	ระดับการยอมรับ						μ	S.D	ความหมาย	อันดับ
	มาก		ปานกลาง		น้อย					
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ				
4. ข้อกำหนด วิธีปฏิบัติการผลิตข้าวหอมมะลิ							2.50	.324	มาก	
คุณภาพดีตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสม										
4.1 การใช้วัตถุอันตรายทาง	126	84.0	20	13.3	4	2.7	2.81	.454	มาก	1
การเกษตร : ใช้ตามคำแนะนำในฉลาก										
4.2 แหล่งน้ำ : น้ำที่ใช้ต้องได้จาก	104	69.3	43	28.7	3	2.0	2.67	.512	มาก	2
แหล่งที่ไม่ก่อให้เกิดการปนเปื้อน										
4.3 การเก็บเกี่ยวและวิทยาการหลัง							2.59	.415	มาก	3
การเก็บเกี่ยว										
4.3.1 วิธีการเก็บเกี่ยวจะต้องไม่	115	76.7	32	21.3	3	2.0	2.75	.480	มาก	
ก่อให้เกิดอันตรายต่อผลผลิต										
4.3.2 สถานที่เก็บรักษาต้อง	84	56.0	66	44.0	0	0.0	2.56	.498	มาก	
สะอาด อากาศถ่ายเทได้ดี										
4.3.3 ข้าวเปลือกมีความชื้น	74	49.3	74	49.3	2	1.3	2.48	.527	มาก	
ประมาณร้อยละ 14										

ตารางที่ 4.28 (ต่อ)

N = 150

ประเด็น	ระดับการยอมรับ						μ	S.D	ความหมาย	อันดับ
	มาก		ปานกลาง		น้อย					
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ				
4.4 ผลผลิตปลอดจากศัตรูพืช							2.56	.471	มาก	4
4.4.1 ผลผลิตที่ได้ต้องไม่มีโรคพืชและการทำลายของแมลงมากกว่า ร้อยละ 10	106	70.7	35	23.3	9	6.0	2.65	.592	มาก	
4.4.2 สำรวจการเข้าทำลายของศัตรูพืชและป้องกันกำจัดตามคำแนะนำ	76	50.7	70	46.7	4	2.7	2.48	.552	มาก	
4.5 พื้นที่ปลูก : ไม่มีวัตถุอันตรายที่ทำให้เกิดการตกค้างหรือปนเปื้อนในผลผลิต	75	50.0	74	49.3	1	0.7	2.49	.515	มาก	5
4.6 การผลิตให้ได้ข้าวเปลือกตรงตามพันธุ์ มีเมล็ดพันธุ์ปนไม่เกินร้อยละ 5	68	45.3	75	50.0	7	4.7	2.41	.580	มาก	6
4.7 การจัดการเพื่อให้ได้ข้าวที่มีคุณภาพดี ได้ปริมาณต้นข้าวไม่น้อยกว่าร้อยละ 40							2.35	.351	มาก	7
4.7.1 ตากฟ่อนข้าว 2-3 แดด เพื่อลดความชื้น	68	45.3	77	51.3	3	3.3	2.42	.559	มาก	
4.7.2 เก็บเกี่ยวเมื่อเมล็ดข้าวในรวงสุกเหลืองไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ส่วน	61	40.7	87	58.0	2	1.3	2.39	.517	มาก	

ตารางที่ 4.28 (ต่อ)

N = 150

ประเด็น	ระดับการยอมรับ						μ	S.D	ความหมาย	อันดับ
	มาก		ปานกลาง		น้อย					
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ				
4.7.3 รวงข้าวมีอายุประมาณ 28 วันหลังข้าวในแปลงนาออกดอกร้อยละ 80	39	26.0	108	72.0	3	2.0	2.24	.473	ปานกลาง	
4.8 การบันทึกข้อมูล							2.11	.616	ปานกลาง	8
4.8.1 ต้องมีการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการใช้วัสดุอันตรายทางการเกษตร	43	28.7	86	57.3	21	14.0	2.15	.639	ปานกลาง	
4.8.2 ต้องมีการบันทึกข้อมูลแหล่งที่มาของเมล็ดพันธุ์ การเตรียมดิน การกำจัดข้าวปน การเก็บเกี่ยว และการลดความชื้นของข้าวเปลือก	40	26.7	82	54.7	28	18.7	2.08	.671	ปานกลาง	
รวมเฉลี่ย							2.44	.529	มาก	

หมายเหตุ กำหนดค่าเฉลี่ยของคะแนน ในแต่ละระดับ ดังนี้

ช่วงคะแนน 1.00-1.66 หมายถึง มีการยอมรับระดับน้อย

ช่วงคะแนน 1.67-2.33 หมายถึง มีการยอมรับระดับปานกลาง

ช่วงคะแนน 2.34-3.00 หมายถึง มีการยอมรับระดับมาก

จากตารางที่ 4.28 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพดีตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสม โดยภาพรวมเกษตรกรให้การยอมรับอยู่ในระดับมาก ดังนี้

4.1 ปัจจัยคงที่ พบว่า เกษตรกร ยอมรับปัจจัยคงที่ที่อยู่ในระดับมาก ($\mu = 2.54$) โดยการยอมรับที่ดินมากเป็นอันดับ 1 ($\mu = 2.79$) รองลงมาได้แก่ แรงงาน วัสดุอุปกรณ์และการจัดการ ($\mu = 2.49, 2.47$ และ $\mu = 2.43$ ตามลำดับ)

4.2 ปัจจัยผันแปร พบว่า โดยภาพรวมเกษตรกรยอมรับปัจจัยผันแปรอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 2.27$) แต่เกษตรกรยอมรับเมล็ดพันธุ์ระดับมากเป็นอันดับ 1 ($\mu = 2.49$) รองลงมา ได้แก่ ทุนและน้ำมันเชื้อเพลิง ($\mu = 2.45$ และ $\mu = 2.37$ ตามลำดับ) ส่วนพืชปุ๋ยสด ปุ๋ย และสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช เกษตรกรยอมรับอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 2.31, 2.29$ และ $\mu = 1.71$ ตามลำดับ)

4.3 ปัจจัยด้านการผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพดีตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสม พบว่า โดยภาพรวมเกษตรกรยอมรับระดับมาก ($\mu = 2.47$) โดยเกษตรกรยอมรับการยอมรับของตลาดมากเป็นอันดับ 1 ($\mu = 2.77$) รองลงมาได้แก่ ความปลอดภัยของผู้ผลิตและผู้บริโภค ความมั่นคงในอาชีพ เทคโนโลยีและความรู้เกี่ยวกับการผลิต การถ่ายทอดเทคโนโลยี รูปแบบและสื่อในการส่งเสริมการผลิตข้าวหอมมะลินโยบายในการผลิตข้าวหอมมะลิ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ($\mu = 2.56, 2.54, 2.53, 2.47, 2.46, 2.42$ และ $\mu = 2.36$ ตามลำดับ) ส่วนกระบวนการผลิตเกษตรกรให้การยอมรับในระดับปานกลาง ($\mu = 2.15$)

4.4 ข้อกำหนด วิธีปฏิบัติการผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพดีตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสม พบว่า โดยภาพรวมเกษตรกรยอมรับในข้อกำหนดและวิธีปฏิบัติ ตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 2.50$) โดยเกษตรกรยอมรับ การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร : ใช้ตามคำแนะนำในฉลาก มากเป็นอันดับ 1 ($\mu = 2.81$) รองลงมา ได้แก่ แหล่งน้ำ : น้ำที่ใช้ต้องได้จากแหล่งที่ไม่ก่อให้เกิดการปนเปื้อน การเก็บเกี่ยวและวิทยาการหลังการเก็บเกี่ยว ผลิตผลปลอดภัยจากศัตรูพืช พื้นที่ปลูก : ไม่มีวัตถุอันตรายที่ทำให้เกิดการตกค้างหรือปนเปื้อนในผลผลิต การผลิตให้ได้ข้าวเปลือกตรงตามพันธุ์ มีเมล็ดพันธุ์ปนไม่เกินร้อยละ 5 และการจัดการเพื่อให้ได้ข้าวที่มีคุณภาพดีได้ปริมาณต้นข้าวไม่น้อยกว่าร้อยละ 40.0 ($\mu = 2.67, 2.59, 2.56, 2.49, 2.41$ และ $\mu = 2.35$ ตามลำดับ) ส่วนการบันทึกข้อมูล เกษตรกรให้การยอมรับในระดับปานกลาง ($\mu = 2.11$)

ตอนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพดีตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสม

5.1 ปัญหาของเกษตรกร การวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาของเกษตรกรในการผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพดีตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสม โดยแสดงด้วยค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความหมายและการจัดอันดับ ดังแสดงในตารางที่ 4.29

ตารางที่ 4.29 ปัญหาของเกษตรกรในการผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพดีตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสม

N = 150

ประเด็นปัญหา	ระดับปัญหา						μ	S.D	ความหมาย	อันดับ
	มาก		ปานกลาง		น้อย					
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ				
1. ปัจจัยคงที่							1.79	.702	ปานกลาง	
1.1 แรงงาน	45	30.0	42	28.0	63	42.0	1.88	.843	ปานกลาง	1
1.2 ที่ดิน	40	26.7	40	26.7	70	46.7	1.80	.835	ปานกลาง	2
1.3 วัสดุอุปกรณ์	34	22.7	45	30.0	71	47.3	1.75	.802	ปานกลาง	3
1.4 การจัดการ	29	19.3	53	35.3	68	45.3	1.74	.764	ปานกลาง	4
2. ปัจจัยผันแปร							1.99	.613	ปานกลาง	
2.1 ทุน	57	38.0	79	52.7	14	9.3	2.29	.628	ปานกลาง	1
2.2 พืชปุ๋ยสด	49	32.7	76	50.7	25	16.7	2.16	.686	ปานกลาง	2
2.3 ปุ๋ย	67	44.7	30	20.0	53	35.3	2.09	.893	ปานกลาง	3
2.4 น้ำมันเชื้อเพลิง	59	39.3	32	21.3	59	39.3	2.00	.890	ปานกลาง	4
2.5 สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูข้าว	21	14.0	69	46.0	60	40.0	1.74	.690	ปานกลาง	5

ตารางที่ 4.29 (ต่อ)

N = 150

ประเด็นปัญหา	ระดับปัญหา						μ	S.D	ความหมาย	อันดับ
	มาก		ปานกลาง		น้อย					
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ				
2.6 เมล็ดพันธุ์	24	16.0	53	35.3	73	48.7	1.67	.737	ปานกลาง	6
3. ปัจจัยด้านการผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพดีตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสม							1.56	.504	น้อย	
3.1 เทคโนโลยีและความรู้เกี่ยวกับการผลิต	36	24.0	39	26.0	75	50.0	1.74	.823	ปานกลาง	1
3.2 กระบวนการผลิต	8	5.3	76	50.7	66	44.0	1.61	.588	น้อย	2
3.3 นโยบายในการผลิตข้าวหอมมะลิ	8	5.3	74	49.3	68	45.3	1.60	.591	น้อย	3
3.4 รูปแบบและสื่อในการส่งเสริมการผลิตข้าวหอมมะลิ	9	6.0	71	47.3	70	46.7	1.59	.603	น้อย	4
3.5 การถ่ายทอดเทคโนโลยี	9	6.0	66	44.0	75	50.0	1.56	.607	น้อย	5
3.6 ความมั่นคงในอาชีพ	14	9.3	56	37.3	80	53.3	1.56	.660	น้อย	5
3.7 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	3	2.0	74	49.3	73	48.7	1.53	.539	น้อย	7
3.8 การยอมรับของตลาด	6	4.0	56	37.3	88	58.7	1.45	.574	น้อย	8
3.9 ความปลอดภัยของผู้ผลิตและผู้บริโภค	7	4.7	49	32.7	94	62.7	1.42	.582	น้อย	9

ตารางที่ 4.29 (ต่อ)

N = 150

ประเด็นปัญหา	ระดับปัญหา						μ	S.D	ความ หมาย	อันดับ
	มาก		ปานกลาง		น้อย					
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ				
4. ข้อกำหนด วิธีปฏิบัติการผลิตข้าวหอมมะลิ คุณภาพดีตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสม							1.59	.398	น้อย	
4.1 การบันทึกข้อมูล							1.97	.457	ปานกลาง	1
4.1.1 ต้องมีการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับ การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร	14	9.3	125	83.3	11	7.3	2.02	.409	ปานกลาง	
4.1.2 ต้องมีการบันทึกข้อมูลแหล่งที่มา ของเมล็ดพันธุ์ การเตรียมดิน การกำจัดข้าวปน การเก็บเกี่ยว และการลดความชื้นของ ข้าวเปลือก	24	16.0	92	61.3	34	22.7	1.93	.620	ปานกลาง	
4.2 การจัดการเพื่อให้ได้ข้าวที่มีคุณภาพดี ได้ปริมาณต้นข้าวไม่น้อยกว่าร้อยละ 40							1.82	.454	ปานกลาง	2
4.2.1 ตากฟ่อนข้าว 2-3 แดด เพื่อลด ความชื้น	28	18.7	92	61.3	30	20.0	1.99	.624	ปานกลาง	
4.2.2 รวงข้าวมีอายุประมาณ 28 วันหลัง ข้าวในแปลงนาออกดอกร้อยละ 80	4	2.7	108	72.0	38	25.3	1.77	.480	ปานกลาง	

ตารางที่ 4.29 (ต่อ)

N = 150

ประเด็นปัญหา	ระดับปัญหา						μ	S.D	ความ หมาย	อันดับ
	มาก		ปานกลาง		น้อย					
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ				
4.2.3 เก็บเกี่ยวเมื่อเมล็ดข้าวในรวง สุก เหลืองไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ส่วน	5	3.3	99	66.0	46	30.7	1.73	.517	ปานกลาง	
4.3 ผลิตผลปลอดจากศัตรูพืช							1.56	.502	น้อย	3
4.3.1 ตำรวจการเข้าทำลายของศัตรูพืช และป้องกันกำจัดตามคำแนะนำ	2	1.3	80	53.3	68	45.3	1.56	.524	น้อย	
4.3.2 ผลผลิตที่ได้ต้องไม่มีโรคพืชและ การทำลายของแมลงมากกว่า ร้อยละ 10	5	3.3	75	50.0	70	46.7	1.57	.561	น้อย	
4.4 แหล่งน้ำ : น้ำที่ใช้ต้องได้จากแหล่งที่ไม่ ก่อให้เกิดการปนเปื้อน	10	6.7	62	41.3	78	52.0	1.55	.619	น้อย	4
4.5 การผลิตให้ได้ข้าวเปลือกคุณภาพตรง ตามพันธุ์ : ไม่มีเมล็ดพันธุ์ปนไม่เกินร้อยละ 5	3	2.0	69	46.0	78	52.0	1.50	.540	น้อย	5
4.6 การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร : ใช้ ตามคำแนะนำในฉลาก	5	3.3	64	42.7	81	54.0	1.49	.565	น้อย	6
4.7 การเก็บเกี่ยวและวิทยาการหลังการเก็บ เกี่ยว							1.46	.500	น้อย	7

ตารางที่ 4.29 (ต่อ)

N = 150

ประเด็นปัญหา	ระดับปัญหา						μ	S.D	ความหมาย	อันดับ
	มาก		ปานกลาง		น้อย					
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ				
4.7.1 วิธีการเก็บเกี่ยวจะต้องไม่ ก่อให้เกิดอันตรายต่อผลผลิต	3	2.0	75	50.0	72	48.0	1.54	.539	น้อย	
4.7.2 ข้าวเปลือกมีความชื้นประมาณ ร้อยละ 14	5	3.3	66	44.0	79	52.7	1.51	.565	น้อย	
4.7.3 สถานที่เก็บรักษาต้องสะอาด อากาศถ่ายเทได้ดี	9	6.0	34	22.7	107	71.3	1.35	.591	น้อย	
4.8 พื้นที่ปลูก : ไม่มีวัตถุอันตรายที่ทำให้ เกิดการตกค้างหรือปนเปื้อนในผลผลิต	2	1.3	53	35.3	95	63.3	1.38	.514	น้อย	8
รวมเฉลี่ย							1.73	.517	ปานกลาง	

หมายเหตุ กำหนดค่าเฉลี่ยของคะแนน ในแต่ละระดับ ดังนี้

ช่วงคะแนน 1.00-1.66 หมายถึง มีปัญหาน้อย

ช่วงคะแนน 1.67-2.33 หมายถึง มีปัญหาปานกลาง

ช่วงคะแนน 2.34-3.00 หมายถึง มีปัญหามาก

จากตารางที่ 4.29 ผลการวิเคราะห์ปัญหาของเกษตรกร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางเกษตรกรมีปัญหาดังนี้

5.1.1 ปัจจัยคงที่ พบว่า โดยภาพรวม ปัญหาของเกษตรกรด้านปัจจัยคงที่ อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 1.79$) ได้แก่ แรงงาน ที่ดิน วัสดุอุปกรณ์และการจัดการ ($\mu = 1.88, 1.80, 1.75$ และ $\mu = 1.74$ ตามลำดับ)

5.1.2 ปัจจัยผันแปร พบว่าโดยภาพรวม ปัญหาของเกษตรกรด้านปัจจัยผันแปร อยู่ในระดับปานกลาง($\mu = 1.99$) ได้แก่ ทุน พืชปุ๋ยสด ปุ๋ย น้ำมันเชื้อเพลิง สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูข้าว และเมล็ดพันธุ์ ($\mu = 2.29, 2.16, 2.09, 2.00, 1.74$ และ $\mu = 1.67$ ตามลำดับ)

5.1.3 ปัจจัยด้านการผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพดีตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสม พบว่า โดยภาพรวมเกษตรกรมีปัญหาเกี่ยวกับปัจจัยด้านการผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพดีตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสม อยู่ในระดับน้อย ($\mu = 1.56$) ได้แก่ กระบวนการผลิต นโยบายในการผลิตข้าวหอมมะลิ รูปแบบและสื่อในการส่งเสริมการผลิตข้าวหอมมะลิ การถ่ายทอดเทคโนโลยี ความมั่นคงในอาชีพหน่วยงานที่เกี่ยวข้องการยอมรับของตลาด และความปลอดภัยของผู้ผลิตและผู้บริโภค ($\mu = 1.61, 1.60, 1.59, 1.56, 1.53, 1.45$ และ $\mu = 1.42$ ตามลำดับ) ยกเว้น เทคโนโลยีและความรู้เกี่ยวกับการผลิตเกษตรกรมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 1.74$)

5.1.4 ข้อกำหนด วิธีปฏิบัติการผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพดีตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสม พบว่า โดยภาพรวม เกษตรกรมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ($\mu = 1.59$) ได้แก่ ผลผลิตปลอดภัยจากศัตรูพืช แหล่งน้ำ : น้ำที่ใช้ต้องได้จากแหล่งที่ไม่ก่อให้เกิดการปนเปื้อน การผลิตให้ได้ข้าวเปลือกคุณภาพตรงตามพันธุ์ : ไม่มีเมล็ดพันธุ์ปนไม่เกินร้อยละ 5 การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร : ใช้ตามคำแนะนำในฉลาก การเก็บเกี่ยวและวิทยาการหลังการเก็บเกี่ยว และพื้นที่ปลูก : ไม่มีวัตถุอันตรายที่ทำให้เกิดการตกค้างหรือปนเปื้อนในผลผลิต ($\mu = 1.56, 1.55, 1.50, 1.49, 1.46$ และ $\mu = 1.38$ ตามลำดับ) ยกเว้น การบันทึกข้อมูลและการจัดการเพื่อให้ได้ข้าวที่มีคุณภาพดี ได้ปริมาณต้นข้าวไม่น้อยกว่าร้อยละ 40 มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 1.97$ และ $\mu = 1.82$)

5.2 ข้อเสนอแนะของเกษตรกร การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะของเกษตรกรผู้ผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพดีตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสม โดยแสดงด้วยค่าความถี่ และค่าร้อยละ ดังแสดงในตารางที่ 4.30

ตารางที่ 4.30 ข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพดีตามระบบเกษตรที่ดีที่เหมาะสม

N = 150

ประเด็นข้อเสนอแนะ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ปัจจัยคงที่		
1.1 อยากได้รับการสนับสนุนวัสดุ/อุปกรณ์แก่กลุ่ม เช่น เครื่องพ่นยา เครื่องสูบน้ำ และเครื่องอัดเมล็ดปุ๋ยอินทรีย์ เป็นต้น	46	30.7
1.2 มีการลงแขกเพื่อลดค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าแรง	38	25.3
1.3 เก็บตัวอย่างดินก่อนการเพาะปลูก	30	20.0
1.4 คณะกรรมการกลุ่มฯ ต้องปฏิบัติงานอย่างโปร่งใส	29	19.3
1.5 จัดหาแหล่งน้ำให้เพียงพอกับพื้นที่เพาะปลูก	27	18.0
1.6 การดำเนินการของกลุ่มฯต้องต่อเนื่อง	25	16.7
2. ปัจจัยผันแปร		
2.1 ขอลเงินสนับสนุนกิจกรรมจาก อบต.	52	43.7
2.2 ให้สนับสนุนเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด เพื่อปรับปรุงบำรุงดิน	46	30.7
2.3 ให้รัฐเพิ่มเงินกองทุนหมู่บ้าน	43	28.7
2.4 ให้รัฐตรึงราคาน้ำมันไม่ให้สูงกว่าเดิม	41	27.3
2.5 เงินทุนของกลุ่มควรเปิดให้สมาชิกกู้ยืม	23	15.3
2.6 ภาครัฐตรวจสอบให้ปุ๋ยได้มาตรฐาน ไม่ให้มีปุ๋ยปลอม	19	12.7
2.7 เลิกใช้สารเคมีในนาข้าว	18	12.0
2.8 ให้เจ้าหน้าที่แนะนำการใช้สารเคมีให้ปลอดภัย	13	8.7
2.9 ภาครัฐสนับสนุนเมล็ดพันธุ์ดี	12	8.0
2.10 ตรวจสอบเมล็ดพันธุ์ให้ได้คุณภาพและได้มาตรฐาน	6	4.0
3. ปัจจัยด้านการผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพดีตามระบบเกษตรที่ดีที่เหมาะสม		
3.1 ให้ขายผลผลิตข้าวในโครงการได้ราคาสูงกว่าข้าวหอมมะลินอกโครงการ	37	24.7
3.2 ให้มีการสนับสนุนโครงการอย่างต่อเนื่อง	33	22.0
3.3 ให้มีการประกันราคาข้าว	30	20.0

ตารางที่ 4.30 (ต่อ)

ประเด็นข้อเสนอแนะ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
3.4 ให้งานสนับสนุนความรู้ วิชาการ บุคลากรและปัจจัยการผลิต	29	19.3
3.5 มีการศึกษาดูงาน	27	18.0
3.6 สร้างเครือข่ายของกลุ่มผู้ผลิต	26	17.3
3.7 มีการทบทวนความรู้ให้แก่สมาชิก	25	16.0
3.8 แนะนำให้เกษตรกรใช้สารเคมีอย่างถูกต้อง	23	15.3
3.9 ควรมีการตัดพันธุ์ปน	14	9.3
3.10 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมให้ความรู้ใหม่ๆเกี่ยวกับการผลิต	8	5.3
4. ข้อกำหนด วิธีปฏิบัติการผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพดีตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสม		
4.1 แหล่งน้ำต้องสะอาด	31	20.1
4.2 หลีกเลี่ยงการใช้สารเคมีในนาข้าว เพราะเป็นอันตรายต่อคน สัตว์ สัตว์น้ำ	22	14.7
4.3 ควรมีการตรวจนับแมลงศัตรูข้าวในแปลงนา	21	14.0
4.4 ต้องอ่านฉลากให้เข้าใจก่อนใช้สารเคมี	19	12.7
4.5 แบบการบันทึกข้อมูลของเกษตรกร ควรสร้างแบบให้เข้าใจง่าย	13	8.7
4.6 ควรลดความชื้นข้าวเปลือกก่อนการเก็บรักษา	11	7.3
4.7 ผลิตข้าวเปลือกให้มีพันธุ์ปนน้อยที่สุด	6	4.0
4.8 ผลิตข้าวสารให้มีเปอร์เซ็นต์ต้นข้าวสูง	4	2.7

จากตารางที่ 4.30 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะของเกษตรกรมี ดังนี้

5.2.1 ปัจจัยคงที่ พบว่า เกษตรกรอยากได้รับการสนับสนุนวัสดุ/อุปกรณ์แก่กลุ่ม เช่น เครื่องพ่นยา เครื่องสูบน้ำ และเครื่องอัดเม็ดปุ๋ยอินทรีย์ เป็นต้น มากที่สุด (ร้อยละ 30.7) รองลงมา ได้แก่ มีการลงแขกเพื่อลดค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าแรง เก็บตัวอย่างดินก่อนการเพาะปลูก คณะกรรมการ

กลุ่มฯ ต้องปฏิบัติงานอย่างโปร่งใส จัดหาแหล่งน้ำให้เพียงพอกับพื้นที่เพาะปลูก และการดำเนินการของกลุ่มฯต้องต่อเนื่อง (ร้อยละ 25.3, 20.0, 19.3, 18.0 และร้อยละ 16.7 ตามลำดับ)

5.2.2 ปัจจัยค้นแปร พบว่า เกษตรกรต้องการขอเงินสนับสนุนกิจกรรมจาก อบต. มากที่สุด (ร้อยละ 43.7) รองลงมาได้แก่ ให้สนับสนุนเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด เพื่อปรับปรุงบำรุงดิน ให้รัฐเพิ่มเงินกองทุนหมู่บ้าน ให้รัฐตรึงราคาน้ำมันไม่ให้สูงกว่าเดิม เงินทุนของกลุ่มควรเปิดให้สมาชิกกู้ยืม ภาครัฐตรวจสอบให้ปุ๋ยได้มาตรฐาน ไม่ให้มีปุ๋ยปลอม เลิกใช้สารเคมีในนาข้าว ให้เจ้าหน้าที่แนะนำการใช้สารเคมีให้ปลอดภัย ภาครัฐสนับสนุนเมล็ดพันธุ์ดี และตรวจสอบเมล็ดพันธุ์ให้ได้คุณภาพและได้มาตรฐาน (ร้อยละ 30.7, 28.7, 27.3, 15.3, 12.7, 12.0, 8.7, 8.0 และร้อยละ 4.0 ตามลำดับ)

5.2.3 ปัจจัยด้านการผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพดีตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสม พบว่า เกษตรกรมีข้อเสนอแนะให้ขายผลผลิตข้าวในโครงการได้ราคาสูงกว่าข้าวหอมมะลินอกโครงการ มากที่สุด (ร้อยละ 24.7) รองลงมาได้แก่ ให้มีการสนับสนุนโครงการอย่างต่อเนื่อง ให้มีการประกันราคาข้าว ให้หน่วยงานสนับสนุนความรู้ วิชาการ บุคลากรและปัจจัยการผลิต มีการศึกษาดูงาน สร้างเครือข่ายของกลุ่มผู้ผลิต มีการทบทวนความรู้ให้แก่สมาชิก แนะนำให้เกษตรกรใช้สารเคมีอย่างถูกต้อง ควรมีการตัดพันธุ์ปน และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมให้ความรู้ใหม่ๆเกี่ยวกับการผลิต (ร้อยละ 22.0, 20.0, 19.3, 18.0, 17.3, 16.0, 15.3, 9.3 และร้อยละ 5.3 ตามลำดับ)

5.2.4 ด้านข้อกำหนด วิถีปฏิบัติ การผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพดีตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสม พบว่า เกษตรกรมีข้อเสนอแนะ แหล่งน้ำต้องสะอาด มากที่สุด (ร้อยละ 20.1) รองลงมาหลีกเลี่ยงการใช้สารเคมีในนาข้าว เพราะเป็นอันตรายต่อคน สัตว์ สัตว์น้ำ ควรมีการตรวจนับแมลงศัตรูข้าวในแปลงนา ต้องอ่านฉลากให้เข้าใจก่อนใช้สารเคมี แบบการบันทึกข้อมูลของเกษตรกร ควรสร้างแบบให้เข้าใจง่าย ควรลดความชื้นข้าวเปลือกก่อนการเก็บรักษา ผลิตข้าวเปลือกให้มีพันธุ์ปนน้อยที่สุด และผลิตข้าวสารให้มีเปอร์เซ็นต์คืนข้าวสูง (ร้อยละ 14.7, 14.0, 12.7, 8.7, 7.3, 4.0 และร้อยละ 2.7 ตามลำดับ)